

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon šte. 50, upravnistva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevsko št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Koalicija RR ostane do jeseni.

Belgrad, 13. jul. (Izv.) Pavle Radič je danes po vrnitvi iz Zagreba obiskal skupno s poštanim ministrom Superino predsednika vlade Uzunoviča. Kljub Uzunovičevi izjavi, da se je na tem sestanku govorilo samo o delovanju odbora za pomoč poplavljenecem in da je g. Superina poročal o mogočih vtihih z vsesokolskega kongresa iz Prage, zatrjujejo dobro poučeni krogi, da je bil sestanek popolnoma političnega značaja. Trdijo, da je Pavle Radič na tem sestanku Uzunoviča obvestil o »sporazumu«, oziroma o novih navodilih, ki jih je dal Stjepan Radič. Glasom informacij so Radičevci razplet sedanje krize, tudi v kolikor se tiče spora med njihovo oficijelno stranko in Nikičevimi disidenti, prepuštili veliki Uzunovičevi državniški sposobnosti, ki naj tudi ta spor reši.

Na ta način ima Uzunovič težko nalogo, da poleg splošne krize v radikalni stranki rešuje še krizo v Radičevi stranki. To novo Radičevce stališče se smatra kot ponoven umik, ker je uvidel, da sam borbe proti Nikiču ne more izvajati. Zato je poskusil po Uzunoviču prisiliti Nikiča na demisijo. Niki-

čevi pristaši pa zatrjujejo, da se to Stjepanu Radiču ne bo posrečilo. Nikič se sedaj nahaja na Bledu. Čim se bo vrnil v Belgrad, mislijo njegovi pristaši pričeti z organiziranjem lastnega parlamentarnega kluba, nato pa pričeti energično borbo proti Radiču med ljudstvom.

Belgrajsko časopisje ponovno naglašava važnost bivanja Ninčiča na Bledu, kljub nekaterim drugačnim vestem, ki jih smatrajo kot razne kombinacije nepoučenih krogov. Belgrajsko časopisje trdi, da je Ninčičeva misija na Bledu čisto političnega značaja in da ima Ninčič nalogo, pripraviti teren za novo reševanje sedanje krize. Zato se z njegovo vrnitvijo v Belgrad pričakujejo novi živahni momenti v razpletu krize.

Belgrad, 13. jul. (Izv.) Radikalni klub je dobil od Pašiča pismo, v katerem ga poziva, da vzdrži sedanje stanje do jeseni, zlasti pa koalicijo z Radičevci. Z ozirom na to pismo bo Uzunovič napel vse sile, da se z Radičevci pomiri, tako da je skoro gotovo pričakovati, da se položaj v vladi in v koaliciji do jeseni ne bo spremenil.

Korupcija prihaja čedalje bolj na dan.

Belgrad, 13. julija. (Izv.) Anketni odbor je danes dopoldne nadaljeval preiskavo v zadevi trvdke v Adamovu. Od Jugosl. kluba je prisostvoval poslanec dr. Hodžar. Prvi je bil zaslišan načelnik železniškega ministrstva Trebinjac, ki je navajal, da je postal načelnik šele januarja 1926. V času pa, ko se je sklenila, izvrševala in likvidirala pogodba z adamovsko trvdko, se je večinoma nahajal v Budimpešti. Zadevo pozna iz spisov in iz tega, kar se je v strojnem oddelku govorilo. Znano mu je, da je ravnatelj trvdke v Adamovu g. Gut ponujal 30 odstotkov popusta za vsako fakturo brez kakršnegakoli pregleda računov. Ponavlja, da isto omenja Mladenovič, ki je bil uradno poslan v Adamov, v svojem poročilu. Ko se je priči to poročilo predložilo, je izjavil, da je Mladenovič podal še drugo podrobno poročilo. Zanimivo je, da tega poročila ni v spisih, ki jih je anketni odbor dobil na razpolago od raznih ministrstev. Trebinjac daje na razpolago odboru prepise omenjenih Mladenovičevih poročil.

Kot drugi je bil zaslišan načelnik istega ministrstva Ristič. Ponovno je izjavil, da je bil ravnatelj adamovske trvdke g. Gut večkrat v Belgradu in da je čestokrat, tako 1922. in 1923. in kratko pred končno likvidacijo spora izjavljal, da pristaja na popust 30 odstotkov od vseh dolžnih zneskov brez pre-

gleda računa. Tako je izjavil tudi v ministstvu v navzočnosti imenovane priče in v navzočnosti Mladenoviča, Gjuriča in dveh belgrajskih odvetnikov. Vsem tem se je obvestil tudi glavni ravnatelj, kakor tudi dotični ministri. Zanimivo je, da se je spor z adamovsko trvdko likvidiral koncem l. 1923. s tem, da se je trvdka v celoti plačala, kljub temu da je ravnatelj trvdke skoraj dve leti ponujal 30 odstotni popust in kljub temu, da se je ravno ta čas mudil v Adamovu uradnik ministrstva g. Mladenovič v svrhu revizije.

Zanimivo je, da se je trvdki vse plačalo in da se ni čakalo na uspeh revizije, niti se ni sprejel ponujani 30 odstotni popust. Tudi je zanimivo, da datira Mladenovičovo poročilo o reviziji iz časa konec januarja 1924, med tem ko je ministrski svet spor že koncem leta 1923. popolnoma likvidiral. Poročilo o reviziji, kakor tudi sama komisija, katero so poslali v Adamov, vse je bilo post festum. Vrh tega manjka revizijsko poročilo v spisih, ki jih je dobil anketni odbor na razpolago, kakor tudi ni v spisih ničesar o ponujanem 30 odstotnem popustu.

Anketni odbor je sklenil od ministrstva ponovno zahtevati spise, ki se nanašajo na adamovsko trvdko. Jutri dopoldne bo anketni odbor zaslišal Mladenoviča.

—o—

Davčni zakon.

Belgrad, 13. jul. (Izv.) Popoldne je imel sejo odsek za razpravo o neposrednih davkih. Na seji je odsek z malimi spremembami sprejel čl. 20., ki govori o spremembah kronskih enot v dinarske. Živahna debata se je vnela o čl. 21., ki govori o povečanju čistega katastrskega donosa s tem, da se namerava dosedanj čisti donos zamenjati tako, da bo odgovarjal cenam l. 1925. in 1926.

Poslanec Hodžar je zahteval pojasnila, kolik bo v bodoče najmanjši in največji čisti katastrski donos, ker se da samo tedaj ugotoviti, če se ve, ali bo zemljiški davek po tem zakonskem načrtu večji ali ne. Dalje je predlagal, da se naj vzame za podlago zemljiškemu davku dosedanj čisti katastrski donos. Izpreminjavalne predloge so stavili zastopniki skoro vseh strank. Končno je fin. minister pristal na to, da se določitev končnoveljavnega besedila tega člena odloži do prihodnje seje, da se more on odločiti glede posameznih predlogov.

NIKIČEVCI.

Belgrad, 13. jul. (Izv.) Nikičevi pristaši zatrjujejo, da bodo skoro osnovali svoj klub, ki bo takoj štel 7 članov. Pozneje bodo pristopili še poslanci Zimmer, Znidarič in Kraljič. Na ta način bi klub štel 10 članov. O dr. Superini se pravi, da bo tudi on šel z Nikičem.

REORGANIZACIJA ZDRUŽENJA INVALIDOV.

Belgrad, 13. jul. (Izv.) Ministrstvo za socialno politiko je pozvalo Invalidsko Združenje, da se vsa dosedanja mestna združenja

vojnih invalidov reorganizirajo po novem invalidskem zakonu. V krajih, kjer je 100 invalidov in invalidskih rodbin, se bodo osnovala nova krajevna invalidska združenja. Kjer ni toliko invalidov, se bo za dvoje ali troje krajev osnovalo eno društvo, toda samo po odobritvi oblastnega odbora. To organiziranje se mora izvršiti tekom dveh mesecev. Noben invalid, ki ne bo organiziran, ne bo užival dobrot zakona.

Ureditev francosko-angleških dolgov.

London, 13. julija. (Izv.) Finančni minister Churchill je izjavil, da se večerajšnji razgovor s Caillauxom ni nanašal samo na ureditev vojnih dolgov, temveč na ureditev vseh medsebojnih terjatev. Odplačevanje se bo pričelo z letno vsoto 4 milijonov funtov in se bo stopnjevalo na 6, 8, 10 milijonov, tako da bo znašala odplačilna vsota leta 1930. 12 in pol milijona funtov. Od leta 1930. do 1956. bo odplačevala Francija letno 12 in pol milijona, tekom zadnjih 31 let pa 14 milijonov funtov. Pogodba ne vsebuje nikakih varnostnih klavzul za slučaj, da Nemčija ne bo redno plačevala svojih reparacijskih obveznosti.

Nov vojaški upor na Portugalskem.

Lizbona, 13. julija. (Izv.) Kakor je razvideti iz še ne potrjenih vesti, se je moštvo na križarki, ki je imela prepeljati generala Gomeza da Costa na kraj njegovega prognanstva uprlo in pri Porto postavilo generala na suho. Tudi pet divizij vojaštva v severnem delu države se je tem upornikom pridružilo in se izjavilo za generala da Costa.

Ogromna eksplozija v Ameriki.

Včeraj smo kratko javili o grozni eksploziji v Ameriki. Podrobnejša poročila povedo, da je to ena največjih eksplozij zgodovine in doslej največja v Ameriki.

Največje municijsko skladišče ameriške vojne mornarice.

Katastrofa se je dogodila v municijskem skladišču ameriške vojne mornarice v Lake Denmark pri mestu Dover in se je razširila tudi na vojno skladišče v Picadilly. Mesto Dover je oddaljeno približno 40 milj od New Yorka. Sam municijski depo ima nad 200 skladišč. Približno 300 poslopij je zletelo v zrak. Vojno skladišče v Picadilly je tretje največje municijsko skladišče na svetu. Tam so deponirane predvsem granate največjih kalibrov. Lake Denmark je največje skladišče ameriške vojne mornarice.

Kako se je zgodila nesreča.

Med viharjem in nevihto je udarila strela v eno izmed skladiščnih poslopij. V trenutku je sledila ogromna eksplozija. Veter je raznašal ogenj v sosedna skladišča, ki so eksplodirala drugo za drugim, tako, da so se eksplozije vrstile v soboto popoldne in v nedeljo ves dan s tako silovitostjo, da so ljudje v okoliških krajih mislili, da je hud potres. Sreča v nesreči je, da je strela udarila na prazničen dan, ko so bile tovarne prazne in je doletela nenadna smrt samo vojaško stražo.

Dve mesti porušeni.

Prebivalstvo okoliških vasi in mest je v mrzličnem begu zapustilo stanovanja. Dve manjši mesti, Mount Hope in Hibernija, sta se deloma vsled potresa, deloma neposredno vsled strelav, ki so padali iz skladišč popolnoma porušili. Tudi v Rockavay so se vsled zračnega pritiska odtrgale vse strehe in so posamezni kosi padali zopet na zemljo, tako, da tudi tu vse prebivalstvo prebiva na prostem. V krogu 50 kilometrov so strla vsa okna.

Stomilijonska škoda.

Deseti del vse ameriške municije je zletel v zrak. Nad sto železniških vagonov dinamita je uničenega. Granate, ki so eksplodirale, so metale kosce železa milje daleč na-

okoli in ranile veliko potnikov, avtomobilov in tamošnjih prebivalcev. Nesreče v celoti še ni mogoče preceniti. Vendar vse časopisje primerja katastrofo z zadnjim groznim potresom na Japonskem. Samo dve največji skladišči sta imeli shranjenih 90.000 funtov črnega smodnika in 50.000 funtov drugih eksplozivnih snovi. V nadaljnjih 200 skladiščih so bile granate, šrapneli, torpeda, bombe in drugi municijski material. Da so vse brzojavne in telefonske naprave v okoliših nesreč popolnoma uničene, se razume samo po sebi.

Vojno skladišče Picadilly je eksplodiralo šele v nedeljo dopoldne. Strokovnjaki pričakujejo, da se bodo eksplozije še nadaljevale in ni upanja, da bi bilo mogoče kako skladiščno poslopje oti. Sam depot Picadilly predstavlja vrednost 40 milijonov dolarjev.

Škode, ki jo je utrpelo civilno prebivalstvo ni mogoče niti približno oceniti. Samo stvarna škoda v municijskem skladišču Lake Denmark se ceni na 80 milijonov dolarjev.

Varnostne odredbe.

Vojaštvo in policija je zastražila vse ozemlje v okoliših nesreče in ukazala izprazniti vse naselbine, tudi tam, kjer se stavbe doslej še niso poškodovale, ker se pričakuje, da bodo sledile še težke eksplozije.

Samo aeroplani morejo ogledovati in fotografirati pogorišče. Dve milj dolgo in miljo široko ozemlje izgleda kot francosko-nemška bojišča v svetovni vojni. Vse je razdejano. Opustošenja ni mogoče popisati. Vsi gozdovi v okolici so zgoreli. Prizadeta je samo južna in vzhodna stran, dočim na sever nesreča ni segla.

★

Dover, 13. julija. (Izv.) Po ogledu mornariškega skladišča, kjer so nastale velike eksplozije, je izjavil mornariški minister Wilbur, da je iz mest kjer so ležali mrtvi vojaki, razvidno, da so vsi vztrajali na svojih mestih, ko je bil dan signal o ognju. Poročila, da skladišče ni bilo urejeno po vseh predpisih, so popolnoma neresnična. Med eksplozijami je nastalo tudi mnogo tatvin na lastnini tamkajšnjega uradništva, ker so tatovi ne meneč se za veliko nevarnost preiskali vse uradne prostore.

Primo de Rivera v Parizu.

Pariz, 13. julija. (Izv.) Socialistično društvo za seinski departement je na svojem večerajšnjem sestanku protestiralo proti prihodu Primo de Rivera v Pariz, ker njegov prihod pomeni žalitev za francosko delavstvo. Na delavce so izdali poziv, da se ne udeležijo nikaškega sprejema, ki bodo prirejeni ob njegovem prihodu.

Pariz, 13. julija. (Izv.) General Primo de Rivera je snoči prispel v spremstvu pariškega poslanika Quinones de Levu v Pariz. K sprejemu na kolodvor so prišli predsednik Briand, vojni minister Petain in cela vrsta odličnih francoskih in španskih osebnosti. Ob njegovem prihodu je bilo čuti med množico več protestnih vzklikov in žvižganje, vsled česar je policija aretirala 17 oseb. Pri nastalem pretepu je bil v gnječji ranjen en policijski stražnik. Med aretovanci je tudi nek Španec Tricoire, kateri je bil pridržan v zaporu. Najbrže bo izročen španskemu vojnemu sodišču. Primo de Rivera bo za časa svojega bivanja v Parizu stanoval pri španskem poslaniku.

Ameriški kredit evropskim državam.

Pariz, 13. julija. (Izv.) Prvih pet mesecev letošnjega leta so ameriške banke dale evropskim državam in raznim društvom v Evropi posojil v znesku 439 milijonov dolarjev. Največ je dobila Nemčija, kateri so ameriške banke posodile 150 milj. dolarjev.

Antifašistovska internacionala.

Dunaj, 13. julija. (Izv.) Včeraj se je vršilo na Dunaju mednarodno zborovanje protifašistovskih organizacij. Sprejeli so sklep, da se osnuje na Dunaju mednarodni odbor protifašistovskih organizacij. Sedež odbora bo na Dunaju. Tajništvo bo opravljala republikanska brambna zveza. Predsednik bo Deutsch. Na predlog belgijskega zastopnika se priporoča temu mednarodnemu odboru, da se mora nova internacionala priključiti drugim delavskim internacionalam.

Afera generala Gajde.

Praga, 13. julija. (Izv.) »Bohemia« poroča, da general Gajda ne bo odstavljen samo kot šef generalnega štaba, temveč tudi kot član štaba. Višji častniki zahtevajo, da se sploh izključi iz armade. Povelje za nastop dopusta je prejel že 2. julija. »Večer« poroča, da njegov dopust ni v zvezi s političnimi akcijami češkega fašizma. Iz dobro poučenih krogov se izve, da je general obdolžen, da je za časa svojega bivanja na Francoskem izvrševal špijonažo za Sovjetsko Rusijo. List se čudi, da se more general kljub temu popolnoma svobodno kretati.

Angleški rudarski štrajk se krha.

London, 13. julija. (Izv.) Tajnik premogarskih organizacij Cook je imel v Nottinghamu govor, v katerem je izjavil: »Upam, da nam bo mogoče v prihodnjem tednu sklicati konferenco naših rudarjev in da se bodo udeležili zastopniki vseh okrajev. Razvoj stavke je stopil v novo fazo.

London, 13. julija. (Izv.) Ceravno stavkovno vodstvo še vedno zatrjuje, da se še v nobenem premogovniku ni pričelo z delom, ugotavljajo oblasti, da so že v 400 rovih deloma ali popolnoma obnovili obrat. Število delavalnih raste stalno sleherni dan. Vsi pričakujejo, da se bo rudarska stavka v kratkem končala.

Kolera v vzhodni Indiji.

Pariz, 12. julija. (Izvirno.) »Petit Journal« javlja, da se je pojavila v Indiji, na Filipinih, v Indokini in Siamu epidemija kolere. V Indiji je že 64.253 slučajev obolevosti in 43.556 ljudem je grozna morilka zadnji čas vzela življenje. To ozemlje ima silno nezdravo podnebje in skoro nobenih sanitetnih naprav. Zlasti nekateri deli Indije so pravcata gnezdišča kužnih bolezni, ki tam nikdar ne prenehajo.

Pariz, 13. julija. (Izv.) Uradno se objavlja, da Abd-el-Krim ne bo poslan na Madagaskar, temveč na otočje Reunion.

Odstopite!

Kar bo, bo, je rekel neki dobrovoljček, ko je šel tjavendan v Ameriko. Ko pa je prišel nazaj z denarjem, katerega so mu poslali od doma za pot nazaj, se je bohemsko potolažil: kar je, je!

Mi smo že opetovano poudarili, da je jedro stalne krize našega državnega, političnega življenja skrajna okostenelost sedanjega režima, ki upravlja državo samo s stališča strankarske oblastiteljnosti, ki mora ostati na vladi, pa naj je to v splošni blagor ali ne. In tako se »upravlja« država že osmo leto. Sadovi? Ni je menda organizacije v naši državi, ki ima količjak gospodarskega, kulturnega političnega pomena, da ne bi poslala vladi ali drugim oblastem protestov. In ni ga v državi količjak pomembnega kraja, ki ne bi ob oblasti ali terjal pravice, ali protestiral proti krivicam, ali zahteval, stavljal predloge in načrte, naj se vendar kdo zgaane, da se kraju pomaga. Ali vse zastoji! Ljudje, ki so od ljudstva tako daleč kot noč od dneva, brez volje in sposobnosti do dela, krčevito podaljšujejo življenje do dela, krčevito podaljšujejo življenje sebi in režimu, otvarjajo, krpaajo in rešujejo krize, določajo in izterjujejo milijardske davke, »upravljajo« brez načrta in k danim posledicam, bedi in trpljenju, nezgodam in nesrečam, gospodarskim polomom in splošnemu nezadovoljstvu pristavljajo svoj edini državniški komentar: kar je, je in kar bo, bo!

Strasne povodnji v naši državi v zadnjem času so v to sterilnost režima, ki ne pusti ljudski inicijativi do izraza, absolutno delanost in brezprogramnost butnile z elementarno silo. Če smo mi ta svojstva režima in vlade bičali že leta in leta in doprinali dokaze teoretskega in praktičnega značaja, je odgovarjal demonski duh, da smo protidržavni, protinaradni in protidinastični. Ali zdaj se je ta duh moral vjeti v lastno laž in dejstva davne ne govore več, ampak vpijejo!

Režim je trobil o svojem ljudskem delovanju. Mi smo mu zabrusili v obraz, da laže! Ljudsko življenje ga je postavilo na laž! Vlade stranke so govorile o gospodarskih načrtih. Mi smo jim morali odvrtiti, da so brezprogramne! Regulacija dalmatinskih rek — demagogija za volivce! Regulacija in nasipi savskega porečja — mamilo za volivce ob stalnih vladnih krizah! Pospeševanje prometnih sredstev, vozil in občil — kvečjemu objekt bajnega zaslužka posredovalcev, vladnih prijateljev!

Na našem ozemlju je vse tako kot smo dobili ob rojstvu. Kaj vzgledi drugih držav, da je treba preventivnih sredstev! Kaj započeto delo prejšnjih dežel in avtonomnih mest! Kaj desetletja stari načrti o regulacijskih delih naših rek in kanalov v Vojvodini, kaj prošnje in zahteve Slovencev in Hrvatov, kaj predlogi Zagreba! In da bi bila ironija »ljudskega« delovanja vlade tembolj žgoča, je »seljačka« vlada določila ob trinajst milijardnem proračunu 2 milijona in pol za zavarovanje nasipov! In da bi bil dokaz neinicijativnosti in okostenelosti tem jasnejši, je vlada tudi sklenila, da se daj odpuštujejo štirje ministri v Bačko in Baranjo! In da bi bila skrb in ljubezen vlade do ljudstva in njegove usode označena na posebno vidljiv način, so se razšli ministri, ko so grozile doma katastrofe, na vse štiri vetrove: v Prago, letovišni Bled, Bosno in Dalmacijo! In da bi vlada izbila vsak dvom, kako je ona gospodar dnevnega položaja, ki dela samo v interesu ljudstva, skrbno in napredno, se vršijo konference, ali naj se belgrajski Bobić izključi iz stranke, kaj bodo rekli Pašićevci in Pašić, kaj naj stori z Nikićem in Radićem, zaradi katere osebe se naj otvori vladna kriza itd. In da ni kontrole tega »koristnega« dela, je »ljudska« vlada ob največjem pomanjkanju in nezgodah ljudstva poglala narodno skupščino na počitnice!

Pustite, da delajo drugi, ki imajo voljo in sposobnost do dela! To je enodušen klic jugoslovanske javnosti! Naše občine, naše vodne zadrage, naša ljudska zastopstva so s svojim delom dokazala, da imajo načrte! Dajte jim njihov denar, dajte svobodnega razmaha posameznikom, korporacijam, občinam, avtonomnim mestom in pokrajinam, pa bo država iz okostenelosti planila v pisano življenje! Kandidirajte v bančne upravne svete, a javno delo prepustite onim, ki so s krvjo, srcem, voljo in mišljenjem zvezani z ljudstvom, ki hočejo njegovega blaga!

Ali hočete tirati narode in državo res do vsesplošne katastrofe po vašem edinem geslu: Kar bo, bo in kar je — je?!

Naraščanje draginje v Franciji.

Pariz, 13. julija.

Uradi so objavili indeksne številke uradne francoske statistike, ki potrjujejo pojav, ki se je ponavljal že v drugih deželah, da namreč s stalnim padanjem valute rastejo cene, ne samo sorazmerno, ampak je dvig cen veliko večji kot padec franka.

Indeks cen v veletrgovini, ki je znašal konec aprila 644 točk, se je dvignil v maju na 702 in v juniju na 754 točk. To znaša v dveh mesecih zvišanje za 90 točk. Najbolj so se dvignile cene rastlinski hrani. Od 583 točk v aprilu so narastle na 731 točk v juniju. Cene industrijskih surovin so se dvignile od 753 na 843 točk, tekstilnega blaga od 876 na 971, cene kovin na 222 v maju na 554 točk v juniju.

Svetozar Pribičević v novi podobi.

Svetozar Pribičević je v opoziciji, katero zelo težko prenaša. Medtem pa skuša okrepiti svoj položaj na račun grehov, ki jih delajo njegovi bivši zavezniki radikali. Njegova kritika je ostra, toda popolnoma upravičena. Ne more se niti reči, da pretirava, kajti, kar uganja RR vlada, je višek nemarnosti in propadanja. Kljub temu pa so filipike, ki jih spuša Svetozar Pribičević na svojih shodih proti sedanjemu režimu, gola demagogija. Kajti vse, kar zdaj opozicijski Svetozar Pribičević očita radikalno - radičevski vladi, vse to je delala bivša njegova PP vlada, in obsodba, ki jo zdaj Pribičević izreka nad sedanjim režimom, zadene v enaki meri njega, oziroma režim, ki ga je on v Jugoslavijo uvedel.

Pribičević je, kakor nam poroča »Jutro«, dejal v Kosovski Mitrovici, da namerava on uvesti novega duha v našo državo, da hoče odpraviti srednji vek in otvoriti v jugoslovanski politiki novo dobo. Sedanji državni aparat da služi samo partiji, gaži vse moralne in državne zakone, izkorišča, izsiljuje in zlorablja siromašne, tako da njega, Pribičevića, postaja groza! Ta sistem da služi za najuspešnejšo propagando proti Belgradu, dela sramoto državi pred celim kulturnim svetom.

To je resnica, ki pa v prvi vrsti velja bivšemu PP režimu, s katerim se je naravnost inavgurirala tista politika, ki jo zdaj Pribičević očita sedanjim vladodržcem. Mar ni ravno režim, v katerem je igral g. Pribičević tako odlično vlogo, dobil imena batinaškega režima, ki je delal naši državi sramoto pred celim svetom? Ali ni ravno PP režim vsega državnega aparata vpregel v službo partije, radikalne v Srbiji, samostojnodemokratske v prečanskih krajih? Pod katerim režimom je bilo toliko persekucij uradništva, profesorjev in učiteljev kakor pod Pribičevićem? PP režim je bil naravnost označen po nasiljih, preganjanjih in strankarskem terorju. In še danes zagovarjate tako »Riječ« kakor »Jutro« teror pod pretežno nacionalizma kot najuspešnejše politično sredstvo! Kako more potem g. Pribičević očitati komu, da gaži vse moralne in državne zakone? Nihče ni bolj gazil ustavnih, demokratičnih in zakonitih principov kot PP režim, ki se je posluževal najkrutejše sile, da uveljavi svoje strankarske principe v državi, ki je vse državljane, kateri niso pripadali SDS, proglasil za protidržavne elemente in njihovo preganjanje označil kot državotvorno delo! In politik, ki je v tem režimu igral toliko vlogo, pač nima pravice se zgražati nad radikali, ki s pasivno asistenco radičevcev vozijo državno upravo dalje po tem čisto strankarskem kolu. In tudi ne bo nihče verjel temu politiku, ko obljublja, da bo uvedel novega duha v jugoslovansko politiko. Duh Svetozarja Pribičevića je, kakor je dokazal po vsem svojem političnem delovanju, duh skrajne reakcije, nasilja in strankarskega absolutizma, ki je našo državo privedel do današnjega žalostnega stanja.

In državni organizem bo ozdravel šele, ko se popolnoma iznebi duha in metod politike, s katero ga je v popolnem soglasju s Pašićem inificiral g. Svetozar Pribičević. In Svetozarju Pribičeviću bomo verjeli šele, ko bo dejansko dokazal, da je starega človeka slekel in oblekel novega.

Občinske volitve v Crnigori.

Belgrajska »Pravda« prinaša uvodoma članek iz Črne gore o bodočih občinskih volitvah. Clankar karakterizira situacijo sledeče: Radikali trpijo na needinosti članstva kot centrala, obenem pa razven poslabšanja stanja nimajo pokazati nobenih uspehov in dela. Sedaj bi dobila kvečjemu enega poslanca, sedaj ima dva. Crnogorski federalisti so na tleh. Morda bi sedaj dobili kvečjemu 2 poslance, dočim imajo sedaj 3. Davidovičevi demokrati, ki so imeli sedaj 2 poslance, bodo svoje število gotovo obdržali, najbrže pa še napredovali. Zemljoradniki imajo nekaj pristašev, a so omejeni le na posamezna okrožja. Jugoslovanski republikanci imajo pristaše v Crnogorcih-Amerikancih in so malo aktivni. Delavska stranka je borbena, fanatična, ali — v Splitu so bili enostavno razpuščeni. Samostojni demokrati ne prihajajo absolutno nič v poštev. Jovanović nima pristašev. — Clankar ne omeja vpliva, kdo vodi volitve, ker je smatral ta vpliv kot splošno znan.

STAROKATOLIŠKA AGITACIJA.

Karlovec, 13. julija. (Izv.) Včeraj je prišel v Karlovec starokatoliški škof Marko Kalodjera, da bi agitiral za starokatoliško cerkev. Med ljudstvom ni našel nikjer prijaznega odziva. Zbrala se je kmalu velika množica, ki je pričela demonstrirati proti starokatoliškemu agitatorjem. V ogorčenih vzklilikih so dajali duška svojemu ogorčenju nad agitacijo za prestop v starokatoliško cerkev.

ITALIJANSKI POSLANIK NA DUNAJU.

Dunaj, 13. julija. (Izv.) Za italijanskega poslanika na Dunaju je imenovan Cavaliere G. Auriti.

Beležke

△ Pribičević govori. V Kosovski Mitrovici je na shodu povedal Svetozar Pribičević med drugim mlatenjem slame tudi nekaj zrn, samo da je izpustil en naslov. »Stari radikali so nosili okove, a današnji mečejo v okove druge; stari radikali so se borili proti policiji, ali današnji vladajo s pomočjo policije; stari radikali so smatrali politiko kot borbo za idejo, a sedanji kot politično trgovino. Če bi stari radikali vstali iz grobov in videli to politiko, bi se takoj vrnili nazaj v grobove.« Je vse res — samo Pribičević je pozabil omeniti, da velja isto do pičice za njegovo stranko, ki je profanirala demokracijo in državljansko svobodo in celo javno priznala, da smatra preganjanje nasprotnega uradništva za svojo dolžnost!

△ Pribičevićevi primeri. Pribičević se je spravil tudi na gnili brzozavni drog, k se je podrl na njegov avtomobil in je primerjal gnilo državno upravo z gnilim brzozavnim drogom. Tudi to je res! Samo pozabil je zopet povedati, da je uprava gnila še bolj pod njegovo vlado, torej tudi brzozavni drogovi in res škoda, da ga gnili drog ni spravil do tega, da bi priznal, kako silno je gnil njegov — centralizem.

△ Točno! »Nar. Dnevnik« pravi o delu vlade ob povodnji tudi tole: »Najtežje pa je to, da je morala biti vlada prepozna. Saj se pri nas sploh ne vlada, temveč stalno samo krizarji, da se v krizarjenju ujame ministrski stolček. Kaj briga naše vodilne politike beda Dalmacije, kaj propadanje slovenskega gospodarstva, kaj trpljenje kmeta in delavca, samo da je zagotovljen mandat stranke in ministrski sedež njenemu voditelju, pa je vse dobro.« Mi smo o tej vladi vedno tako pisali, četudi je »Nar. dnevnik« lomil od časa do časa kopje zanjo. Če bo N. D. dosledno in objektivno analiziral delo RR vlade, pa sploh vlade, ki ne bo bistveno spremenila političnih metod, pojma in uprave, bo videl, kako točno smo mi pisali v svoji načelni politiki o teh ljudeh, ki v krizarjenju lovijo ministrske stolčke — seveda izvemši g. ministra Janeza Pucija, kajpada!

△ Dr. Vekoslav Kukovec govori... In sicer je nastopil kot govornik na radičevskem shodu v Mislinjah, kjer je dejal, da mu je jasno, da do resnično demokratičnega javnega življenja pridemo z lastno močjo, pa v zvezi s Srbi in Hrvati... Moja naloga je, da brez ozira na desno in levo pozivam k taki konsolidaciji (slovenskih kmetijskih frakcij) po načelih, katere sem dovolj pogosto javno branil in ki odgovarjajo mojemu prepričanju... In dr. Kukovca je pozdravil shod kmetijskih političarjev in obrnil hrbet SDS! Dr. Kukovec je začel torej verovati v lastno moč Slovencev kot pogoj resničnega demokratičnega življenja — t. j. pristaš strank, ki ne upajo živeti od belgrajskega centralizma! Ker pa se dr. Kukovec sklicuje na načela, ki jih je dovolj pogosto javno branil, mu je treba z njimi postreči. V članku je ob zamenjavi kron v dinarje zagovarjal celo relacijo 1:10. Glasoval je za vidovdanske ustavo in spisal nebroj člankov v »Jutru« proti »neznatnim političarjem«; ki so tolkli po SDS. Od 17. maja 1920 do 24. decembra 1921 in od 1. januarja do 26. marca 1921 je bil v Pašićevi vladi minister za trgovino, odnosno socialno politiko ter izvršil znamenito polovanje v London. Vse na programu SDS kot njen šef na njeni teoriji enega jugoslovanskega naroda in edine »demokratičnosti« slovenske demokratske stranke. Mi pravimo samo to: »Kje pa je še SDS, ko jo proklinja bivši predsednik dr. Kukovec, kateremu piše nek odličen vodilni SDSar, da bo »Jutro« oblažilo ton proti Radiću, ko pride za to »vremec«; ko demokratska »Nova doba« v Celju zagovarja idejo federativne ureditve države, ko se Pribičević v Kosovski Mitrovici zavzema za demokracijo, in ko končno sam dr. Gregor Zerjav pošilja v »Domoljubu« poravke: Ni res, da sem jaz glasoval za centralizem!« Da, da, tako je, če SDS ni na vladi!

Italija in Italijani v inozemstvu.

Kako skrbi Italija, da se en sam njen državljani ne izgubi v inozemstvu, vemo posebno dobro Jugoslovani, ki smo morali v mirovni pogodbi dati najizdatnejša jamstva, da se Italijanom a šzemlju ne skrivijo las v narod-e Italijanom na našem ozemlju ne skrivijo las v narodnostnem pogledu. Znano je tudi, kako se je Italija potegnila za onih par začasno priseljenih Italijanov v Beljaku in jim izposlovala od dunajske vlade dovoljenje za zasebno šolo, ki jo namerava otvoriti društvo »Dante Alighieri«, ki igra prvo vlogo pri raznarodovanju naših bratov v Primorju; znano je tudi, kako se Italija poteguje za Italijane v Tunisu in drugod. Nedavno smo tudi poročali, kak alarm je vzbudil v Italiji članek rimskega »Giornale d' Italia« o naseljevanju Nemcev v ticinskem kantonu, ki se nahaja pač v Švici. Se danes se italijanski tisk ni pomiril radi te »nevarnosti za Italijo«.

Milanski »Secolo« je poslal v Švico posebno poročevalca, da prouči položaj v ticinskem kantonu. Poročevalec priložuje dolg razgovor s članom zvezne vlade v Bernu. Po

izjavah sodeč, je ta član g. Motta, ki zastopa Italijane v švicarski vladi. G. Motta je »Secolo« zagotovil, da to niso Nemci iz Nemčije, v ticinski kanton da se vračajo švicarski Nemci. »Secolo« se s temi izjavami ni dal potolažiti in dostavlja, da italijanski prebivalci ticinskega kantona predstavljajo »idealno jamstvo, ki ga daje italijansko pleme za neutralnost švicarske zvezne republike« in moralno jamstvo, ki omogoča Italijanom, da se ne pokažejo potrte, »ako alpski obroč ne tvori politične meje Italije.« Radi tega je potrebno, da jamstvo ne zgubi svoje moči in veljavnosti. »Secolo« izjavlja, da se Italijani nočejo vmešavati v zadeve tujih držav in zaključuje: Toda mi ne moremo iskreno izjaviti, da grožnja Nemcev od Ticinu ne pomenja grožnje Nemcem Italiji.

Še celo fašistom prijazni list »Gazette de Lausanne« ne štedi s krepkimi besedami, da izrazi svoje ogorčenje nad ponovnimi poskusi Italijanov, da bi se vmešavali v švicarske zadeve.

Italijanski tisk in italijanska vlada se zanimata za 140.000 Italijanov, ki živajo svobodno v meri, ki jo more dati le kakšna Švica, mi pa bi ne smeli črhiniti niti besedice o grobokopih 600.000 Slovencev pod Italijo?

Usoda Reke kot primer.

D' Annunzio je v zadnji svoji knjigi pozval Italijane, da obrnejo svoj pogled na Malo Azijo in si tam izvojujejo kolonijo za namestitev svojih brezposelnih. Na ta poziv je odgovoril turški književnik Ako Gunduzbej v listu »Džumhuriet« (Republika) v odprtem pismu na Mussolinija. V pismu pravi:

»Vi imate sedaj v vaši državi živo karikaturu Mefista. Če bi bil Goethe le kdaj mogel misliti, da je D' Annunzio v stanu, da navzame obraz njegove hudičeve kreature, bi ta slavni pesnik brez dvoma podal točno fizionomijo tega vašega človeka. Toda med tem ko oseba v Goethejevi pesnitvi s smislom polepša tudi resničnosti in jo z magično silo kaže v vseh mogočih barvah, ima vaša kultura nesrečno moč, da stvari kaže smešne in protinaravne. Od tistega dne, ko se je zapel ta človek v svojo sramoto, je ves svet veroval, da bo v najkrajšem času zagledalo neko remek-delo luč sveta. Toda kaj se je zgodilo? Stopil je pred vas z delom, ki bo imelo morda silno škodljive posledice za človeštvo.

Dragi gospod, dovolite mi, da vam zastavim sledeče vprašanje: Ali je ta človek neumen? Na celem svetu mora policija paziti na norce, da ne kalijo javnega miru in reda, kadar dajejo od sebe vznemirljive krike. Kaj torej čakate? Zakaj že niste odredili, da naj tega človeka pregledajo zdravniki-specialisti te stroke? Zakaj on vznemirja svet kot neumno živinče brez vsake zapreke? Zakaj se ne podvzamemo potrebne odredbe, da bi prestalo njegovo hujskanje, ki vznemirja mirne in poštene?

Še nedavno je bil borec za monarhijo. Nato se je zavil v plašč socializma, da bi ga razbil in postal demokrat in končno parlamentarec. Izpreminja se kot kameleon. Danes propoveduje fašizem, jutri bo komunist, predno zaide sonce že anarhist, kamor bo pač veter vlekel. V vsaki salati hoče biti on začimb: admiral in mornar, šofer, igralec, jokej. Ko brzi po vseh teh stopnjah, se oprijemlje novega posla in hoče postati osvajatelj Male Azije. Ali morda misli, da je naša zemlja jugoslovanska Reka? Ona ni to.

Po kakšnem pravcu vznemirja ta nesrečnež štirideset milijonov miroljubnih Italijanov in jih potiska v vojsko, ko jih razdvaja z brezumnim govorjenjem? Pri nas, gospod Mussolini, se imenuje človek, ki ne ve kaj se spodobiti in ki čveka, kar se mu zljubi, idiot, tepec.

— Usoda Reke je torej postala celo Turkom primer nesrečne in brezpametne mednarodne politike.

Za revizijo ameriških pogodb.

Pariz, 13. julija.

Prejšnja Briandova vlada je v najtežjih okoliščinah pod vtisom stalnega padca valute podpisala pogodbe o ureditvi plačevanja francoskih dolgov v Ameriki. Sedanji finančni minister Caillaux se je izjavil proti tej pogodbi in po vsej Franciji se je razpredla agitacija proti odobritvi pogodb v zakonodajni skupščini. Francozi zatrjujejo, da ta pogodba uničuje francoske finance in gospodarstvo. Ker ima vlada vezane roke, je nastopila ulica.

Zadnje nedeljo so priredili v Parizu bivši vojniki v svetovni vojni veliko protestno manifestacijo proti pogodbam. Bojevniki se v resolucijah obračajo na ameriško ljudstvo, naj sprejme revizijo pogodb, ki v sedanji formulaciji uničuje Francijo. Manifestacije se je udeležilo okoli 20.000 mož. Pred Washingtonom spomenik so manifestanti položili ploščo z napisom gori navedene prošnje.

FRANCIJA IN RUSIJA.

Pariz, 13. julija. (Izv.) Predsednik Briand je posetil ruskega poslanika Rakovskija in se mudil pri njem v daljšem razgovoru. Razgovor je potekal o vseh važnih vprašanjih, ki tičejo obe državi.

Podpirajte naše dilake.

Kaj se godi doma Poplave.

Voda raztrgala železniški tir pri Storah. — Prekinjen promet. — Velike poplave v Savinjski dolini.

Včeraj dopoldne med 9. in 10. uro je potok Voglajna poplavlila železniško progo na daljavo 600 metrov med postajama St. Jurij in Store. Postaja Store je bila pod vodo. Na poplavljenem mestu je vodni tok razdril progo na 30 metrov daleč in odtrgal en tir na daljavo 30 m, drugega pa na 12 m, ter odplaval ves nasip 2 m na globoko. Na progi St. Jurij —Store se je promet prekinil. Delavstvo je začelo zasipavati razdrto mesto. Upati je, da bo mogoče do 8. ure zvečer vzpostaviti promet na enem tiru, na drugem pa do 12. ure ponoči. Vlaki so vozili tekom dneva z ljubljanske strani do Celja, z mariborske pa do St. Jurija. Mednarodni vlaki so vozili po progi Velenje —Dravograd.

Popoldne se je na koroški progi med postajama Fala—Ruše utrgal plaz in zasul progo, vsled česar se je moral promet na tej progi prekiniti za 4 ure.

Na progi Zaprešić—Varaždin—Čakovec so se usuli plazovi na več mestih, na nekaterih mestih je voda preplavila progo. Vsled tega se je moral ves promet za par ur ustaviti.

Grozna opustošenja je napravila tudi Savinja, ki je že ob šestih jutraj tako narastla, da je zalila velik del celjskega mestnega parka in zgornji del mesta. Voda se je po vsej Savinjski dolini razlila preko bregov in poplavlila polja na obe strani. Daleč na okoli so njive, travniki in hmeljski nasadi pod vodo. Polja so skoro popolnoma uničena. Dolgotrajnemu slabemu vremenu, ki je že itak ogrožalo letošnji pridelek, se je sedaj pridružila še poplava, ki je uničila zadnje upe kmetov. Voda je narastla v toliki meri, da je zelo oviran tudi promet. Na cesti v Zagrad stoji čez in čez voda, cesto proti Zavodnji pa so na več mestih zasuli plazovi, ki so jih sprožili nastali hudourniki. Ves promet mesta Celja s Savinjsko dolino je po cesti pretrgan in je mogoče le po železnici. Okrog desetih dopoldne je voda udrila tudi v celjsko kemično tovarno in povzročila več eksplozij. V tovarni je nastala velika panika pred grozečo nevarnostjo in delavstvo je bežalo na vse strani, da si reši svoje življenje.

Popoldanski brzovlak proti Ljubljani je odpeljal iz Maribora proti Dravogradu. Takoj ko je odpeljal iz Fale, se je nad progo utrgal plaz, ki je na tračnice zavalil veliko skalo in zasul progo z gramozom. Vsaka nadaljnja vožnja je bila tako tudi po tej progi izključena. Razdrto progo je takoj prišlo popravljat vojaštvo. Med tem je prispel tudi zagrebški brzovlak, ki je istotako hotel voziti preko Dravograda. Toda moral se je vrniti v Maribor in je nato po že popravljeni progi milmo Celja šele proti večeru odpeljal proti Zagrebu. Proga pri Šent Jurju je bila hitro popravljena tako, da je brzovlak iz Ljubljane prišel zvečer v Maribor samo še s 45 minut zamude.

Vremenske neizgode krog Vurberga pri Mariboru.

V župniji Vurberg napravljajo ti neprestani nalivi nepregledno veliko škodo. Te dni se je še utrgal nad Vurbergom oblak in je lilo več ur kakor iz škafa. Ker je bila zemlja že napita od neprestanih nalivov, so drli hudourniki s hribov v doline in te so se kmalu spremenile v valoveče reke. S hribov je voda odnesla rodno zemljo ter kamenje in mašila s tem travnike, koruze in druge setve. Bogzna na koliko mestih je potegnil plaz. Radi plazov je bilo v nevarnosti več hiš.

Potok Grajena je udril celo v hiše ter hleve, raztrgal na več krajih okrajno cesto in je še do danes po cesti promet prekinjen.

Zadnja pot † dr. Detele.

Ob številni udeležbi občinstva in pokojnikov prijateljev se je izvršil včeraj pogreb g. dr. Frana Detele. Pokopal ga je g. stolni prošt Andrej Kalan ob asistenci gg. šentpeterskega župnika Petriča, prof. dr. Demšarja in kaplana Torkarja. Pred hišo, na Sv. Petra cesti 13, kjer je pokojnik preživel vsa leta svojega pokoja, so mu zapeli v zadnji pozdrav pevci »Ljubljanec«, nakar so rakev prenesli v šentpetersko župno cerkev, kjer je g. stolni prošt blagoslovil truplo in opravil pogrebne molitve. Iz cerkve se je razvil dolg spreved proti pokopališču k sv. Križu. V sprevedu so bili v zelo velikem številu zastopani profesorji in slovenski književniki, ljubljanska univerza, zastopniki slovanskega seminarja in številno občinstvo, ki je skozi spremljalo pokojnika na njegovi zadnji poti.

Na grobu se je poslovil v imenu Slovenske Maticе najprej dr. Lončar. Zahvalil se je pokojniku za dolgoletno delo v tem društvu, kjer je dolgo let deloval kot podpredsednik in blagajnik. Izrekel mu je iskreno zahvalo za delo, ki ga je posvetil slovenskemu narodu vedno vestno izvršujoč svoje dolžnosti pri tej kulturni matici. Poslovil se je od njega tudi kot njegov bližnji rojak iz kraja, ki nam je

Polja pri Dravi, kjer se prideluje kruh župnije Vurberg, je poplavljal potok iz Pičnice. Še danes stoji po obdravskih njivah voda 1 m visoko. Krompir in koruza sta že uničena, ker nima voda odтока.

Ob Dravi so posebno hudo udarjeni mali posestniki in viničarji, ki imajo zemljo od agrarne reforme v zakup. Od te zemlje morajo plačevati najemnino, davek, odslužiti vozniške ter orače in sedaj so za letos ob ves pridelek. Od te zadnje nesreče pa še dežuje vsak dan neprestano naprej.

Povodenj odnesla most.

Vsled nalivov so narasli potoki pri Sv. Bolfanku v Slovenskih goricah tako močno, da so drli kot ena sama valovita reka po travnikih, njivah in cestah proti Biču. Ravno pri Biču je bil pritisk valovja tako srdit, da je odjenjal s svojo večletno odpornostjo veliki leseni most na okrajni cesti in njegove dele je raznesla voda po poljih. Promet na tem kraju je mogoče le še po stranskih kolvozih.

Košnja pri Sv. Bolfanku še ni končana in povečini sploh ni mogoče kositi, ker je eno že skoro celi mesec pod vodo.

Donava narašča. — Nasipi v nevarnosti. — Evakuacija vasi. — Slovenski vojak utonil. — Sava v Zagrebu le malo narastla.

Belgrad, 13. jul. (Izv.) Vsa poročila, ki so tekom današnjega dneva prispela v Belgrad iz Sombora, javljajo, da je današnje stanje mnogo slabše od včerajšnjega in zelo kritično. Vsled neprestanega deževja voda dalje narašča. Posebno narašča Donava v gornjem toku. Pri Passau-u je včeraj narastla za približno 60 cm. Celoten narast vode v poslednjih štirih dnevih znaša 170 cm. Računa se, da bo val, ki bo od tam prišel k nam, znašal pri nas najmanj pol metra, kar predstavlja silno veliko nevarnost za nasipe.

Iz Apatina poročajo, da voda neprestano narašča in sicer tako naglo, da je mogoče naraščanje opaziti s prostim očesom. Splošno je mnenje, da se nasipi ne bodo mogli vzdržati in ohraniti. Oblasti so izdale vse potrebne ukrepe za lokalizacijo katastrofe. Izdelal se je načrt, da se izprazni vasi, ki so nevarnosti najbolj izpostavljene. Voda raste na vseh črtah.

Belgrad, 13. jul. (Izv.) Iz Novega Sada poročajo, da je tamkaj v kanalu Kralja Petra utonil vojak-prostak Milan Rojc, rodom nekje iz Slovenije, služeči pri 5. četi 7. pešpolka.

Zagreb, 13. jul. (Izv.) V razliko od drugih rek, ki preplavljajo cela ozemlja in jih pretvarjajo v morje, Sava pri Zagrebu skoro nič ne narašča. Do včeraj Sava ni še dosegla višine 3 m nad normalo. Snoči ob 6 zvečer je njen nivo narastel na 296 cm. Takoj nato je začela padati do 258 cm. Do 3. ure jutraj je padla do 240 cm. Vsled dežja v Sloveniji je pričela Sava danes opoldne ponovno rasti do 248 cm višine. Pri Podsusedu je narastla na 312 cm. Tekom popoldneva je v Zagrebu naraščala dalje in dosegla nekaj centimetrov čez 300. Popoldne je namreč v Zagrebu par ur silno deževalo. Okrog 5 pa je dež nenadoma prenehal, nebo se je zjasnilo in je par minut cel sijalo solnce. Za tem se je nebo zopet zagrnilo z oblaki in ob 6 je zopet pričelo silno deževati.

Belgrad, 13. jul. (Izv.) Vprašanje poplav je središče, okrog katerega se vrti zanimanje vlade in javnosti. V ministrskem predsedništvu se je vršilo več razgovorov o tem vprašanju. Pri Uzunoviču so bili tekom dneva razni ministri. Minister Trifković je bil pri Uzunoviču dvakrat, da ga je obvestil o delu odbora za zbiranje prispevkov za podporo po poplavi prizadetim.

dal Kersnika, Koseskega, Maslja-Podlimbarskega. V današnji dobi razpaljenih strasti je bil dr. Detele mož, ki je stal kakor zelenica v razbeljeni puščavi. Bil je mož umirjenosti, katero je črpal iz svojega krščanskega nazora in svoje globoke izobrazbe.

Za tem se je poslovil v imenu Društva slovenskih književnikov od pokojnika župnik Finžgar s sledečimi besedami:

»Umrl je mož!«

Če ob kakem grobu, velja ob tvojem, dragi pokojnik, Gregorčičeva beseda.

Mož, cel mož ob poklicnem študiju, ob katerem si si nabral tako ogromno znanje, da smo strmeli, kadarkoli smo bili v tvoji družbi.

Cel mož, ki ti ni bilo dovolj samo poklicne vede; šel si preko njenih mej v svet do najširšega obzorja.

Cel mož v svojih sodbah, ki ti jih ni premaknil ne hrup bojov ne ugled oseb, ne kolebanje prepričan in nazorov z desne in leve. Cel mož ob udarcih, ki ti z njimi ni prižanelsa usoda kot očetu in družinskemu glavarju.

Cel mož ob književnem delu, ko si zvest v ljubezni do svojega naroda izrabljaj skopi

čas, ki ti je preostajal in si nam napisal blizu trideset del. Tudi v njih si bil mož in se ne čudim, če ni opaziti pri tebi onega razvoja, ki ga doživljamo pri drugih pisateljih. Bil si že cel mož, 32 tih let, ko si zastavil pero. V tebi je tedaj že »mirno teklo valovje srca«, ni bilo revolucije; tem jasneje pa si gledal življenje, a nad vsem življenjem je blestel tvoj veliki idealizem, ki si ga zajel iz klasičizma in ga še oplenitil s svojim tako trdnim krščanskim svetovnim nazorom. Tak — cel mož si hotel biti kot slovenski propovednik, vedno skromen, nikdar ambiciozen, ves v slovenski grudi in koži, pedagog, a nikdar vsiljiv, ne sicer kot Cankar, ki je kot revolucionar »s planke satire« neusmiljeno udarjal s korobačem na levo in desno: ne, tvoj dovtip ni bil jdek; bil je šibica pedagoga-očeta, ki je bila otroku-narodu koristna in potrebna, nikdar pereča in boleča.

Morda je bil ta tvoj idealni realizem, ko si ga kot klasične šole učenec izvajal z brezobzirno doslednostjo in tenko odtehtaval zločin s kaznjico, dobro z blagoslovom, sovražil laž, hinavščino in koristolovstvo — morda je to tisto, česar razbolena, tavajoča moderna duša ne pojmuje več po tvojem; morda je tvoja preprostost in krotkost tam, kjer bi človek pričakoval novih strani razglabljanja, baš tista vrлина, do katere se bo dokopal tudi sodobni človek ki te, hrepeneč po preprostem, ne bo zunanje posnemal, toda hoditi bo moral po brazdah, ki si jih oral t i in v te brazde bo sejal tista semena, ki ga deli in čaka naša doba.

Blagi pokojnik! Vedel si, kaj delaš, komu pripoveduješ. Zato si izročil svoja zbrana dela Mohorjevi družbi, da bi po njej šla med najširše sloje narodove. Skoro pol stoletja si s paznim očesom motril napake in vrline v nas. Nič ti ni ušlo. Sam poštenjak skozi in skozi, ni bilo drugače mogoče, kakor da si vse, kar je bilo nezdravega, gnilega, zlaganega šibal. Zato bi bilo neverjetno od tebe, da ne bi bil posvetil naši najlepši dobi — dobi osvobodjenja, — tudi svoje pozornosti. In storil si to, s predsmrtnico s povestjo: Zakon in vest, ki leži sedaj na moji uredniški mizi, namenjena Večernicam. Z nedosegljivo preprostostjo dokazuješ v ti povesti da je sožitje človeške družbe brez zakonov in postav nemogoče, da pa so kdaj časi v človeštvu, ko so zakoni očette zločinov in ob vsakem mora odločevati edina sodnica — poštena vest.

Blagi pokojnik! Na 2. strani Gospoda Lisca si zapisal: »Takole smo, od danes do jutri.« Ti sam nisi takole. Si od danes, pa si od včeraj, pa si od petdesetletja in si v Pegamu in Lambergarju in v Celjanah, v naši preteklosti in sedanjosti in ne boš samo jutri in pojutrišnjem — do konca dni ostaneš živa last slovenskega naroda.

V imenu Društva slovenskih književnikov, čigar odbornik in član si bil, v imenu Mohorjeve družbe, ki si ji izročil svoja dela, v imenu Doma in sveta ter družinske Mladike, kjer si povsod sodeloval, se poslavljam od tvoje gomile — od tvojega duha se ne bomo poslovili ne mi ne naš narod nikoli. V Slovincih si ti kot cel, plemenit mož, kot vzoren delavec na kulturnem polju — večen in zato od vseh nas večna ti zahvala in trajen spomin.

—o—

J. A. D. „Triglav“ v Belgradu.

Ne vemo, ali naj pišemo resno ali šaljivo? Boljše bo pač šaljivo, saj se tako lažje izognemo kakim ne ljubi zameri... Srdili so se prizadeti že itak dovolj in preveč. Stvar je taka-le:

J. A. D. »Triglav«, to najstarejše in največje slovensko akademsko društvo, je sklenilo, da pojde, nadaljujoč svoje tradicije, na turnejo med Bolgare. V »Poslanici« na starešine in prijatelje društva, v kateri prošl za denarne prispevke v uresničitev svojega načrta, je obrazložilo, kaj ga je nagnilo do gornjega sklepa. Poslanica pravi: »Velika slovanska ideja še živi v nas; zato stremi »Triglav« tudi po zbližanju s soslednim slovanskim narodom, to je z Bolgari, pri čemer se zaveda, da ga vodijo jasne smernice njegovega programa, ki je: preko slovanstva do človečanstva. Podpirati in pospešiti hočemo razvoj, ki bo v bodočnosti nedvomno šel v smeri čim tesnejšega sodelovanja vseh južnih Slovanov. Pot do medsebojnega zbližanja pa je edino spoznavanje bolgarskega naroda. V ta namen se je odločil »Triglav« poslati naše sosede Bolgare; prirediti namerava po Bolgariji turnejo, združeno z javnimi nastopi lastnega pevskega zbora; na ta način želimo že obstoječe kulturne stike med obema narodoma pomnožiti in poglobiti.«

Ako morda kdo ne ve, povemo, da je »Triglav« od nekdanjega politično liberalno usmerjen, naprednjaški skozi in skozi ter so med njegovimi starešini najizrazitejši pristaši SDS. To društvo je torej sklenilo, da pojde med Bolgare delat pot sporazumu. Vemo pa še več: SDS-arska starešinska zveza je to misel z navdušenjem sprejela in stavila le pogoji, da se »Triglav« predstavi Bolgarom v toaleti, ki bo odgovarjala vsem bontonskim zahtevam! To gotovo ni nič takega, kar bi kalilo idejo jugoslovanskega narodnega edinstva itd. in zato so Triglavani ta pogoj brez drugega sprejeli. In tako je bilo vse v redu in ni mnogo manjkalo, da bi bil »Triglav« s svojim starešinstvom zagrešil strašno »narodno in državno izdajstvo« — da bi bil šel delat sporazum z Bolgari v samo Bolgarijo! Človeka obide zona ob tej misli... Kajti še nam zveni v ušesih »Jutrova« sodna tromba, ko se je naš praški dopisnik Šediv v svojem poročilu o

vesokolskem zletu v Pragi drznil izraziti obžalovanje, da se zleta niso udeležili tudi Bolgarit »Jutro« nas je neusmiljeno proglasilo za izdajalce domovine in za sovražnike srbskega naroda in da smo po tej obsodbi sploh še živi in zdravi se imamo zahvaliti samo dejstvu, da »Jutro« ne more vsega, kar bi rado!

Niž ne vemo, kako se je bilo moglo dogoditi, da je »Triglav« prišel na črno misel glede Bolgarov in da se je njegovo starešinstvo, ki je »Jutro« tako blizu, izprva strinjalo s to mislijo. Vrag hodi pač vedno okoli kakor rjoveč lev... Toda topot se mu ni obneslo. Kajti eden izmed starešin je še pravočasno spoznal nevarnost vražjih, to se pravi Triglavovih nakan in je rekel: »Nak, »Triglav« ne sme v Bolgarijo! Kajti le pomislimo, kako bi se mi s tem zamerili g. Pašiću, sem hotel reči Srbom! Zato pamet! Če pa me »Triglav« ne uboga, izstopim iz starešinske zveze.« Bil je to gospod, ki se je še l. 1912 zavzemal za Bolgare in pisal o njih zelo bratsko in lepo, toda takrat vsekakor slovenska liberalna stranka še ni bila odvisna od milosti g. Pašića.

Z eno besedo: gospodje so stali pred težkim problemom: kako stvar preprečiti, rešiti v ta namen nabrati denar in pri tem ne vzbuditi kakih neljubih misli med liberalnimi volivci SDS. In pogodili so jo. Rekli so: odloči naj g. Ninčič! Če bo rekel g. Ninčič, da mu ni ljubo, ne pojdemo — kar je za vsakogar jasno. Jasno je pa bilo, seveda tudi to, da g. Ninčiču dejansko ne bo ljubo. In vse je šlo po sreči, tembolj ker je pomagal tudi g. Baltić. Nanj so se gospodje obrnili s prošnjo, naj prepove izdajo potne karte, ako bi bilo morda vendarle kaj trdovratnežev med Triglavani. In g. Baltić svoje pomoči v tej tako koščljivi stvari ni odrekel. Tako se je zopet enkrat v vsi lojalnosti znašlo skupaj vse, kar je pri nas SDS in PP.

Ko je »Triglav« prošil g. Baltića, da potrdi nabiralne pole za turnejo, je g. Baltić pole poslal v rešitev — notranjemu ministru v Belgrad, dočim je bil pole mariborski veliki župan brez obotavljanja podpisal. Vsa stvar je bila tako v redu — pole so v ministrstvu varno spravljene. Bolgarska nevarnost je bila od Triglava in SDS odstranjena.

»Triglav« pa vaeeno ni ostal doma, marveč je šel v Belgrad, da bi tamkaj priredil slovenski koncert. Svoj prihod je javil srbskemu pevskemu društvu »Obilic« in sploh uredil, kar treba, da bi našel v Belgradu zvrnana pota. Toda kakor poroča belgrajska »Politika«, je doživel tamkaj taka razočaranja, o kakršnih se mu pač niti sanjalo ni. K sprejemu ni bilo na kolodvor žive duše... Koncert je bil tako slabo obiskan, da ima društvo izgubo, a ko so se »Triglavani« po koncertu zbrali v kavarni »Triglav« in začeli peti slovenske pesmi, je prišel v kavarno policijski agent z dvema žandarmoma in pozval Triglavane, da nehajo peti slovenske pesmi! Prišlo je pojasnjevanje, pri čemer je agent pokazal celo svoj revolver. Isti človek je naslednji dan znova naletel na Triglavane in jih javno na najgrši način opsoval. Grozil jim je, da jih vse pobije, ako se ne izgube iz Belgrada. Na prošnjo predsednika »Triglava« so poklicali policaja, ki je »polic. agenta« odvedel na stražnico, kjer se je izkazalo, da je to neki vpokojeni črnogorski poročnik, a ne norec...

Tako se godi našim SDS »veslavjanom«.

Zopet proces proti našim ljudem.

V petek se je vršila pred sežanskim sodiščem razprava proti g. Kjudru, tomajskemu župniku, na podlagi ovadbe karabinerjev, da je g. Kjuder sklical v Tomaju javno zborovanje, ne da bi za to prosil potrebnega dovoljenja. Soobtožen je bil tudi znani publicist dr. Janko Kralj, ki je na zborovanju govoril. Obtoženca je branil odvetnik dr. Brajša. G. Kjuder je razložil, da ni šlo za nikako javno zborovanje. Pač pa je bil to navaden sestanek rednih članov prosvetnega društva, združen s predavanjem. Na sestanku se je vršilo tudi posvetovanje o popolni reorganizaciji društva, ki naj bi dobilo čisto krščansko-socialno podlago. Podobno se je izjavil g. dr. Kralj. Kot priče so bili zaslišani tudi karabinerji. Sodnik je hotel obtoženca oprostiti »radi pomanjkanja dokazov«; temeljiti zagovornik dr. Brajša pa se s tem ni zadovoljil in je zahteval, da se obtoženca oprostita, »ker dejanje ne pomeni prestopka«. Sodnik je končno tudi tako razsodil in obtoženca oprostil. Umevno da je za proces vladalo veliko zanimanje po vsem Krasu, posebno pa v Sežani, ki je središče kraškega fašizma. — Malo upanja imamo, da bi si ta proces vzeli kot opomin drugi karabinerji, ki tirajo v ječe naše ljudi s sestankov, ki so po zakonu dovoljeni in tako terorizirajo vse prebivalstvo.

Roparski umor železniškega uradnika.

Osijek, 13. julija. (Izv.) Snoči je bil zavratno umorjen blagajnik osiješke železniške postaje Reicherer. Morilec mu je zadal štiri vbode z ostro pilo in so ga našli ležečega v pilo zadržto v prsih. Blagajna je oškodovana za 300.000 dinarjev. Grozni roparski umor je vzbudil po vsem mestu veliko razburjenja. Iz Zagreba so bili takoj odposlani detektivi, da raziščejo slučaj in izsledijo napadalce.

Kolesa! samo pri Gorcu
(palača Ljubljanske kreditne banke)

pa toliko, da ti ubogi trpini niti spati ne morejo. Izpred barak pa izhlapevajo neznošni smrdljivi plini. Tu sem naj se potrudil Higijenični zavod ter posname sliko te grozne bede; tu dobi obilo gradiva. Merodajne oblasti pa pozivamo, da naredijo tu enkrat konec in odstranijo barake. Tu je pomoč nujna. — Sosed.

Maribor

□ Radi poplave je imel včerajšnji popoldanski poštni vlak Maribor-Ljubljana okoli 3 ur zamude. Zato s tem vlakom došlo pošte nismo več mogli uvrstiti v list.

□ Pri gradbeni sekciji Maribor že ni prejel noben cestni delavec in noben od voznikov, ki so vozili gramoz, 3 mesece nič mezde. Krediti za izplačilo delavcev in voznikov so dovoljeni, a bog zna, kje je ona zavora, da se ne izplačajo. Za vožnjo gramozna na državno cesto ne dobijo čestni mojstri več voznikov, ker zastoj noče seveda voziti nikdo. Za vzrok zadrževanja izplačila dovoljenih kreditov za vzdrževanje cest se bodo zainteresirali naši poslanci.

□ Umrla je v tukajšnji bolnici gospa Teresija Mayerseidel, obče spoštovana gostilničarka v Mariboru. Pogreb bo v sredo ob 5. popoldne. Naj v miru počiva!

□ Razglas. Okrajni zastop v Mariboru je na svoji zadnji seji dne 8. julija 1926 storil sklepe, ki smo jih objavili v eni zadnjih števil. Morebitne ugovore proti tem sklepom je vložiti v 14. dneh od dneva razglasitve, to je od 9. julija 1926 dalje v pisarni Okrajnega zastopa v Mariboru, Koroška cesta št. 26-II med uradnimi urami.

Ptuj

□ Promocija. V Zagrebu je promovirala za doktorico medicine gđc. Marija Mlakarjeva, hči znanega železniškega uradnika Mlakarja iz Ptuj. Cestitamo!

□ Sejmsko poročilo. Na živinski sejem dne 6. julija so prignali 177 volov, prodali 41 po Din 9—7 kg živé teže; 349 krav, prodali 211 po Din 8—3; teleta po Din 9-50—8-75; 104 juncev, prodali 31 po Din 7-50—6-25; 147 junic, prodali 62 po Din 8-50—5-25; 15 bikov, prodali 7 po Din 7-50—6—; 131 konj in 147 kobil, prodali 9 konj in 17 kobil po Din 4000 do 1000 komad; 27 žrebet, prodali 12 po 1000 do 500 Din.

□ Na svinjski sejem dne 7. julija so pripeljali 205 svinj, prodali 65 po Din 11-56 do 9—. Prasi 6 tednov stari po Din 75—125; 7—8 tednov po Din 150—225, 8—12 tednov po Din 225—350 po en komad.

Rogaška Slatina

Priveditve. Obenem s proslavo pravoslavne Petrovega dne je priredil v nedeljo, dne 11. julija, pokrajinski odbor »Jadranske Straz« v Slatini lepo uspelo tombolo in večerno glavnostno akademijo v Zdraviliškem domu.

Visoki vojaški dostojanstveniki na Slatini. Tu se nahaja še dalje časa g. div. gen. Mil. Zečević, adjut. Njev. vel. kralja in komandant mesta Belgrad. V kratkem prispe na Slatino tudi vsakoletni gost g. gen. Peter Pešić, načelnik generalnega štaba.

Osebnost. Iz Rogaške Slatine je službeno prestavljen upravnik pošte g. Fabiani.

Slovenska krajina

Nova izvozna klavnica. Gostilničar Bauer v Crensovcih namerava zgraditi klavnico za izvozno živino. — Sedaj bi pa bila še potrebna tehtnica, najboljše občinska, da ne bi bilo treba goniti živine tehtat v oddaljene Belince.

Srednja Bistrica. Prejšnjo nedeljo je strela udarila v hišo Dožmanjka Stefana. Strela je šla skozi sleme v sobo, kjer je močno ožgala ženo, katera je sedela pri peči poleg slepega moža. K ponesrečenki so takoj pripeljali zdravnika, ki je ugotovil, da poškodbe niso nevarne.

Zižki. Zadnjo nedeljo je imela naša kmečka zveza veliko zborovanje, na katerem so člani enoglasno odobrili politiko Ljudske stranke in se z vso odločnostjo izjavili proti škodljivi Neodvisni prekmurski stranki, katere namen je uničiti najboljšega zagovornika Slovenske krajine g. poslanca Klekla.

Skrlatinka. Kakor poročajo nedeljske »Novine« je v sobotki bolnici iskalo dozdaj 155 otrok zdravja. 14 od teh jih je umrlo, 33 jih je že ozdravelo in so bili odpuščeni domov, okrog 30 pa jih bo šlo v kratkem. Številke kažejo, da jih v bolnici pomrje 10 odstotkov, v domači oskrbi pa do 50 odstotkov.

Murska Sobota. V zadnjem času se je vršila licitacija poštne vožnje s kolodvora in nazaj. Imamo precej živahen paketni promet z Avstrijo in Madžarsko, zato je bil že skrajni čas, da nam ne preskrbela poštna uprava namesto ročnega vozička paketnemu prometu primeren voz. Še vse važnejša za naše mesto pa je novica, da bo poštna uprava zidala pošto poslopje. V ta namen je že določenih 800 tisoč dinarjev. Sedanjemu hišnemu poslastniku plačuje poštna uprava jako visoko najemnino, drugje pa ni mogla dobiti za poštne urad primernega uradnega prostora in je tako rekoč primorana, zidati lastno poslopje. Pripomniti moramo, da je vobče naša pošta za našo moderno dobo preveč pohlevna. V času, ko vsak

podjetnik reklamo dela, se skrivajo poštni uradi po temnih kotih, se izogibajo glavnih cest, tiče v ozkih stranskih ulicah, da so kar se da skriti. To skrivanje pošt se tem bolj opazja v času, ko zidajo banke svoje palače na najživahnejših cestah in trgih v središču mest. Banke nas uče, da je bančni račun ugodnost, ne pa luksuz, s čimer majhne vložnike navdušujejo. Škoda, da poštna uprava tega ne vidi. Ljudje potrebujejo tudi nekoliko reklame, da se poslužujejo številnih ugodnosti poštne uprave, ki pa še danes niso občinstvu toliko znani, kakor bi bilo želeli. Upamo, da bo naša nova pošta delala v tem oziru častno izjemo, da bo zbujala pozornost med tujci, ki prihajajo k nam iz Avstrije in Madžarske. — Dela za boljši odtok vodá pod železniškim tirom se nadaljujejo. Nekam čudno je človeku pri srcu, ko se pelje čez železniški most pri Veržetu. Dasi vlak čez most počasi vozi ali bolje rečeno — leze, vendar sliši škripanje v železnih šibah in pasih, iz katerih je most sestavljen. Posamezne dele mostu in traverze drže skupaj — vijaki, ki pa polagoma odnehujejo in se polagoma železna konstrukcija rahlja. Skrajni čas bi že bil, da se vijaki nadomestijo z zakovicami ter tako že skoraj ustvari povsem varna vožnja čez most. — Vreme je tako, da se nas Bog usmili. Vsi kmetiški pridečki bodo uničeni ali vsaj zmaličeni. Pač žalostna perspektiva v bodočnost!

Primorsko

Poštna cenzura v Italiji. Opozicija je v Italiji večkrat protestirala proti plenitvi pisem, naslovljenih na opozicijske pravke. Svoje proteste je mogla opreti le na golo dejstvo, da ti niso prejeli pisem, ki so jim bila odposlana, ni jih pa mogla podpreti z dokazom, da so izginila v rokah poštne uprave. Komunističnemu poslancu Greco pa se je sedaj posrečilo iztakniti kar okrožnico poštne uprave, naj zaplenijo pisma, poslana iz inozemstva komunističnim predstavnikom. Okrožnica je bila odposlana 8. junija. V njej je rečeno, da se bo med 10. in 17. junijem vršila mednarodna kampanja v korist italijanske komunistične stranke. Zaključuje se tako: »Poštne urade posebno opozarjamo na to zlobno obliko propagande, ki bi rada dala tej antipatični kampanji značaj spontanega gibanja ljudske zavesti, sovražne režimu; radi tega priporočamo največjo pažnjo, da se ujamejo in uničijo pisma te vrste.« — Poslanec Greco je vložil na notranjega in prometnega ministra o zadevi interpelacijo.

Dopisi

Is. Šmartna pri Litiji nam pišejo: Pri zadnji licitaciji poštne vožnje, ki se je nedavno tega vršila, se nam je zagotovila vozna poštna zveza. Ljubljanski poštne ravnateljstvo se je odločilo, da nadomesti dosedanjega poštne s la s poštno vožnjo, kar bo vsekakor v prosep poštne prometa. Da je raba poštne slovo namesto poštne vožnje kolikor toliko v oviro točnega poštne, posebno paketnega prometa, je povsem umljivo. Človek ne zmore nikdar tega kakor konj. Poštne ravnateljstvo smo prav hvaležni, da nam je preskrbelo boljše poštne zvezo z Litijo in ostalim svetom.

Sv. Bolhenk v Slov. Goricah. Pred kratkim smo dobili vožno pošto do Ptuj. Za kar smo poštne ravnateljstvu zelo hvaležni. Prosim pa, da naj ravnateljstvo ukrene potrebno, da bomo dobili ptujsko pošto redno. Tako smo vso pošto od sobote in nedelje dobili tu šele v sredo, nekateri pa šele v četrtek; zamudo je povzročil veliki ovinek: vse pošiljalke so imele pečat pošte Sv. Barbare v Halozah z datumom 5. VII. 1926. S tem je povzročena velika zamuda, ki je v škodo prizadetih.

Za učiteljstvo

Učiteljski klub SDS je pred dnevi zboroval v kazini. Gospodje so se pripravili za zborovanje UJU-ja v Celju, ki bo v dneh 16., 17. in 18. t. m. Razdelili so si mandate in vloge, da bodo uspešneje nastopali v Celju. Pogum so dobili na obnem zboru »Učiteljske tiskarne«, kjer se je posrečilo g. Luki Jelenču, da so se iz upravnega sveta odstranili vsi novostrojari, za kar je bil seveda kmalu dobil povračilo na zborovanju ljubljanskega učiteljskega društva. Vse kaže, da se bo, kakor smo že enkrat napovedali, vršila v Celju velika bitka. Na zborovanje v Celju bodo Jelenčevi pristali spravili prav vse svoje somišljenike, dvomimo pa, da bi isto storili tudi novostrojari, ker je med njimi še dovolj takih, ki jih je še vedno strah pred SDS in bodo ostali doma. Vsem pa kličemo v spomin 30letno trpljenje učiteljskega stanu, ki nam mora vendar odpreti oči, da so bile metode strankarskega učiteljskega boja brezuspešne ter da pronosirani politiki niso sodijo na čelo stanovskim organizacijam, ki naj služijo le stanovskim težnjam, ne pa osebnim ambicijam in političnim strankam. Naj že vendar enkrat zmaga zdrava pamet nad zaslepljeno politično strastjo!

Novo ocenjevanje učiteljstva. Čuli smo, da neki okrajni nadzornik ocenjuje učiteljstvo z novimi redi »odlično« in »za vedenje« »vzornoc«. Drugi pa se držijo še starega »prav dobroc« za najboljšo oceno. Tako različno ocenjevanje pa ni umestno, ker bi lahko rdilo krivico, zato naj ostane enotno ocenjevanje po vsej Sloveniji. Nimamo mi česar proti redu »odlično« ali »vzornoc«, samo to želimo, da se vpelje povsod in ne samo v enem okraju, ker so tudi po drugih okrajih

vzorni in odlični učitelji. Za vse enaka pravica! Ocena, kakoršno omenja O. N. št. 24.480 od dne 8. V. 25. št. 15, O. N. od dne 10. V, pa ne velja za Slovenijo. To smo napisali, da bi se ne godile za ocenjevanjem kakšne krivice, ki že pri sedanjem načinu ocenjevanj niso izključene.

Malenkostno »Jutro«. Pred dnevi je objavil »Učit. tovariš« imena učiteljev, ki so napredovali. Med njimi tudi Lovra Jevnikarja. »Jutro« pa je Lovra Jevnikarja izpuistilo. Ali ni to skrajno smešno?

Z Dolenjskega. Tovariš Josip Vrbine, ki so ga bili lansko leto prestavili iz Toplice v Laze ob Kulpi je smrtno nevarno bolan. Priporočamo ga članom »Slovenske zvezce«, da se ga spominjajo v molitvi. Ko je bil lansko leto nenadoma, brez najmanjšega vzroka dobil dekret, da je premeščen, je na meročajnem mestu pokazal zdravniški izvid, po

katerem je dokazal, da je vojni invalid in navezan na Toplice radi zdravljenja. Vendar mu to ni nič pomagalo. Njegovo zdravstveno stanje je bilo dan za dnem slabše in od marca sem je v postelji sedaj že tako slab, da ni niti več sposoben za prevoz v bolnišnico, ker se bojijo, da bi ne umrl na vozu med potjo. In vendar se še dobijo učitelji, ki gredo z SDS!

»Jutrovce« bolijo kľofute. Z vsako popravljeno krivico dobijo »Jutrovce« kľofute. To dokazuje dopis s Naklega, v katerem se zolena zavist zaletava v vzorno učiteljico Gromovo, ki pride nazaj v Naklo. Očita ji zdržbarstvo, dasi je izid disciplinarne komisije vanju je neznan dopisun res mojster, za kar za gospodično Gromovo časten. V obreko-bo, kakor upamo, že enkrat dobil plačilo po zaslugah. Da ga le ni sram napadati ubogo žensko izza plota! Kavalir!

Kulturni pregled

POSUROVELOST NASEGA ČASOPISJA.

Na prvi pogled stvar ne spada v »Kulturni pregled«, morda vse bolj med dnevnim polemiko. Toda le na prvi pogled. K pravi kulturi spada gotovo tudi vljudnost in dostojnost, če ni to že nujna zahteva že predstojanje: civilizacije. Da je tudi pri nas potrebno pisati o tem, sem se prepričal tekot 2 mesecev kar sem se vrnil v domovino. V eni zadnjih tevkil (»Literarische Welt« 2. Jhg. No. 26) piše Friedrich Hussong, kako zelo je časopisje po vojni posurovelo. Uvodoma omenja, da s tem ne misli kriti kake preobčutljivosti javnih in vodilnih oseb ali posameznih klubov in cirklov, temveč da mu gre le za pravo posurovelost v časniški polemiki in razpravljanju. Takole piše dobesedno prevedeno:

»Za to gre, da smo dospeli danes pri razpravljanju javnih zadev do surovega zmerjanja, do častikraja in docela navadnega in zavestnega obrekovanja. Za to gre, da se danes prodajajo časopisi in žurnalisti dan za dnem, in kljub drugačnemu prepričanju in boljši vednosti, obrekujejo svoje politične nasprotnike in obrekujejo vzdržujejo kljub temu, da so drugače poučeni. Primere? Kot jagod ob vsaki živi meji. Imena? Ali naj izdajam, kar že vrabci na strehah žvižgajo? Za to gre, da se dandanes ljudje branijo, celo v najbolj preprosti osebnih človeških zadevi, pripoznati besedo drugih ljudi kot pričevanje. Zato, da ljudje, ki ne ločijo floreta od gnojnih vil, lahko z umazanimi škornji teptajo vse okoli sebe, če jih je kdo s persom pošegetal.

Če kdo tem ljudem reče: »Si nepridiprav,« vpijejo nazaj: »lump!« Če jih kdo opozori, da so na primer zamenjali Napoleona z Soerresom, potem trdijo, da je njihov nasprotnik žurnalist tiste sorte, katere noben pošlen časnikar ne smatra za resno. Če kdo, ki je glede državne uprave drugih nazorov kot oni in tozadevno poda kako politično izjavo, ki se ž njihovim (hipnim) naziranjem ne ujema, razlože ta pojav svojim potpežljivim bralcem s tem, da je nasprotnik pač plačan človek in mora tako pisati, in med vrstami skušajo dopovedati, da oni sami ne žive morda od dela, temveč od same preljuje čistosti svojega naziranja in od vonja svoje čednosti.

(In kar je najhujše!) Ta vrsta polemikov, ki uničuje ugled tiska je neranjiva kot blato. Če človek molči, izjavljajo, da mu je pošla sapa. Če odgovori na grobost z grobostjo, kriče grom in peklo o nefinih manirah. Če je človek vljuden, ugotove, da je poraz povsem jase. Naj gre kdo k sodniku, se puste obsoditi na globo 50 mark ali tudi 150 in se duhovito reže, češ s tem je naša užaljena čast poplačana. In če bi jih kaznoval s pasjim bičem, triumfirajo, da duhovnega orožja proti njim nimajo. Morda ima vseeno Goethe prav, ko piše: »Nič ne naj se ne pritožuje nad podlostjo... pusti da se vrtnice vrtni in suho blato praši.«

To je izjava uglednega nemškega žurnalista. Pristaviti bi imel samo še to, da nemško časopisje daleko ni tako surovo kot naše. Tam skozi več let nikdar nisem čital polemike, ki bi ne bila pisana dostojno in usmerjeno. Kaj bi tedaj rekli šele o našem časopisju! Tudi pri nas bi istotako smel poprašati in ne odgovoriti: imena — čemu, primere — vsak dan po več in čemu? Da pa ima taka taktika zahrbtnosti in zavestne nepoštenosti ter nameravane podlosti usodne posledice — kdo bi o tem dvomil? Tudi dnevnik ima nalogo vzgajati in ne že s trdom zgrajenega podirati. Prvi korak k pobolšanju je seveda spoznanje. Ko bi pri nas vsaj do tega že prišlo!

NEKAJ MISLI K MEDNAR. KONGRESU BIBLIOT. IN BIBLIOFILOV V PRAGI.

Ob priliki mednarodnega kongresa bibliotekarjev in ljubiteljev knjig v Pragi od 28. jun do 3. jul. se je vršila tudi razstava češke lepe knjige. Očividno je napredek v zadnjih dvajsetih letih, ki se kaže po eni plati v stremiljenju za lep dovršen tisk, po drugi strani pa v težnji dati češki moderni knjigi res umetniško lice. Tiskarji, knjigovezi in grafiki se sporazumno trudijo za en cilj, tudi preprosti ljudski knjigi dati tako zunanje in notranje lice, da postane prikupna in vabljliva in kar je glavno — ne preveč draga umetnina. Zaeno je pa kongres velikega kulturnega pomena za češki narod. Na ta način so prišle najboljše glave in najbistrejši duhovi v stik in medsebojno umevanje ter spoznavanje bo tako na češke učenjake kakor na ostale udeležence tečaja vplival oplojačo. Češka znanost je pokazala, kaj zmore navdušenje in smotreno delo, pokazala je tujim gostom svoje knjižnice, svoje kulturne zaklade naprečno

ljive vrednosti. Odprla jim je vrata staroslavniš samostanov (C. Straka — prior samostana premonstratenzov v Strahovem, je bil v odboru) in pokazala merodajni evropski zavnosti, kako živo je duhovno življenje v mladi republiki. Da taki pojavi tudi politično niso brez ugodnih posledic, je vsakemu, ki misli in zna soditi, jasno.

Ali bi ne bilo tudi pri nas že zadnji čas za četiti smotreno misliti na slovenske bibliotekarske dneve? Predpriprava za jugoslovanski bibliotekarski kongres bi se morala vršiti ločeno. Za začetek bi se moral sestati odbor bibliotekarjev in bibliofilov, ki jih pri nas ni majhno število, samo skriti so, ker eden drugega ne poznajo, in ta odbor bi se moral potruditi, da se vse biblioteki in privatne zbirke združijo v skupnem delu. Koliko naših samostanov ima dragocene stare knjige, ki bi našim učenjakom prišle tolikokrat v dobro in bi jih ne bilo treba iskati v inozemstvu, kar je vedno združeno z sitnostmi in nemalimi stroški. Naši arhivi, samostanski in privatni, so še domala »nepoznana in tuja dežela«. Koliko hvalečnega dela in kako kulturnega bi imel tak kongres s stalno centralo! Naši prvi tisk, slovenica, illyrica, naša nepoznana grafika (Valvasor ni imel samo tujcev med najetimi grafiki), naši stari knjigovezi, ki so bili Slovenci, česlo na Dunaju, v Benetkah in ki so nam še nepoznani. Naše pisane kronike, katerih mnoge so še neizdane in tvorijo mrtev narodni kapital. Vsekako bi prav tako notranje delo zelo, zelo pripomoglo našemu slovenskemu narodu do ugleda pred Evropo. In zavedati se moramo tudi, da je marsikaj sedaj še mogoče rešiti, kar bo čez par let morda brez rešitve izgubljeno: Marsikatero za našo kulturno zgodovino zelo važne listine pa hranijo graški in dunajski arhivi, obratno pa imamo tudi v Mariboru in v Ljubljani stvari, ki bi se dale zamenjati. Madžari so že pričeli slično akcijo.

Seveda je to le par misli, kakšen delokrog bi lahko imela centrala bibliotekarjev in bibliofilov pri nas Slovincih. Prva prilika za tak kongres, združen morda z razstavo »Slovenske knjige od početka do danes«, bi bil prihodnji velesojem, združen s sportnimi prireditvami večjega obsega v Ljubljani. Zelo umestne za vzbujanje ljubezni do knjige med slovenskim narodom bi bile tudi prireditve takozvanih »knjižnih tednov«. Nemci in Holanci prirejajo take tedne z velikim uspehom. Določijo se en teden, in tedaj skušajo vse knjigarne svoje izložbe okrasiti kar najbolj mikavno. Zvečer se vrše predavanja in prireditve vse z vodilno mislijo — naša knjiga. Razstava knjižnega tedna pa se vrši v večji dvorani, kjer so izložene vse knjige zadnjih let, vsi posebni tisk, vse revije, moderna knjigoveška dela. Ljudstvo pride na ta način smotreno v stik s knjižno produkcijo, vidi lepe uspehe, in vzljubi knjigo. Dobra in lepa knjiga pa pomeni napredek in kulturo srca in duha.

To je ena stran tega dela. Mi Slovenci — in Slovani sploh — smo bili deloma radi relativne mladosti slovanskih narodov, le prejemajoči del kulturnega evropskega območja. Razen par res velikih duhov — Vega, Komensky, Kopitar, da omenim le imena, ki so mi hipno prišla na misel — nismo oddali v splošnem nobenih oživljajočih idej v skupno zakladnico. Sedaj, ko smo se osamosvojili, je prilika, da vsaj tisto, kar imamo, lahko pokažemo in damo svetu, a zaeno potem urejenega mednarodnega izposojevanja knjig, potem fotografske reprodukcije dragocenih del (unicata), potem izmenjavanja duplikatov in olajšanja splošnega knjižnega prometa vsaj doraščajočemu rodu mladih učenjakov damo priliko izpopolniti se, da ne bodo ravno najboljše moči vsled nepremagljivih materialnih ovir prisiljene se zadovoljiti z manj vrednim delom, ki ima potem nujno samo lokalni pomen. Potrebno bi bilo tudi, da se naša biblioteka tehnika po možnosti prilagodi internacionalnemu sistemu in po svoje pripomore do ideala: »Bibliographia universalis«. Čaka nas torej še obilo dela. Kamorkoli se ozre oko, vidi le še premnogo ledine. Končno je vsaj uvidevanje nalog že velik korak k rešitvi posameznih problemov.

Minerva — letna knjiga vsega učenega sveta — seznam vseh bibliotek, znanstvenih zavodov, muzejev, učenjakov, — vseh petero delov sveta je izšel. Delo obsega 2700 strani drobnega tiska in je razdeljeno radi obsežnosti v 3 dele. Prvi del od A—L, drugi del M—Z, in tretji obsega geografski in osebni pregled. Tega letnika še nisem dobil v roke. V lanskem sem opazil, da je Ljubljana pač zastopana z univerzo in muzejem in licealno biblioteko, nista pa omenjeni semeniška.

ki tudi ni majhna in ne frančiškanska, ki obsega dragocenosti in redkosti, ter je tudi znatno urejena. Ne vem, če celo semkaj segajo politični nazori, zdi se mi pa, da bi dotični krogi, ki so sicer izdajali poročila o našem kulturnem gibanju, smeli vedeti tudi za te zaklade.

Dr. R. L. T.

EPILOG K ŽENSKI RAZSTAVI.

Proti vsemu pričakovanju je našlo naše poročilo o prvi slovenski ženski razstavi deloma nemile odmeve. Tako nam je poslala gđ. Alojzija Štebijevo pismo, v katerem »kar najodločnejše zavrača« očitke pristranosti, ki da ga proti njej vsebuje navedeno poročilo. Gđ. Štebijevo pravi, da bi bila morala poročevalka navesti celotni odstavek njenega članka v »Slov. ženi«, na katerega se sklicuje, ne pa samo nekaj besed. Tej zahtevi gđ. Štebijeve radi ustrežemo danes. Odstavek v »Slov. ženi« se glasi: »V pričujoči pregled dela ženskih organizacij niso uvrščene organizacije, ki so se tekom let porajale v okrilju bivše Vseslovenske ljudske stranke in sedanje SLS ter njenih različnih združenj, zvezanih z njo po svetovnem naziranju. Ker smatramo, da so te ženske organizacije več ali manj v tesni zvezi z udejstvovanjem politične stranke, zato jih obravnavamo posebej, žal, le po skromnih podatkih, ki so nam na razpolago, ker ta društva sama niso poslala točnih poročil, da bi na podlagi le teh mogli podati celotno in zaokroženo sliko njihovega važnega delovanja zlasti med našimi kmetiškimi ženami.« — Na ta odstavek pripominja naše poročilo: »...To brez pridržka priznavamo kljub temu, da brošura ne varuje vselej stroge nepristranosti. (Le mimogrede opozarjam na opazko gđ. Štebijeve na str. 182., da so organizacije krščanskega svetovnega naziranja »več ali manj v tesni zvezi z udejstvovanjem politične stranke« (SLS) in da spadajo zato v poseben oddelek, torej izven okvira drugih ženskih organizacij. To pač ni pravično; saj so gotovo tudi ženske organizacije nasprotnega svetovnega naziranja vsaj tako privržene svojim političnim strankam, kot so krščanske svoji. Obojestranska popolna iskrenost je tu edino na mestu in obenem najboljša pot za sporazum v skupnih stvareh.)« — S tem je za nas stvar zaključena.

— 0 —

* Stanko Vurnik:

Ljubljanska opera v sezoni 1925/26.

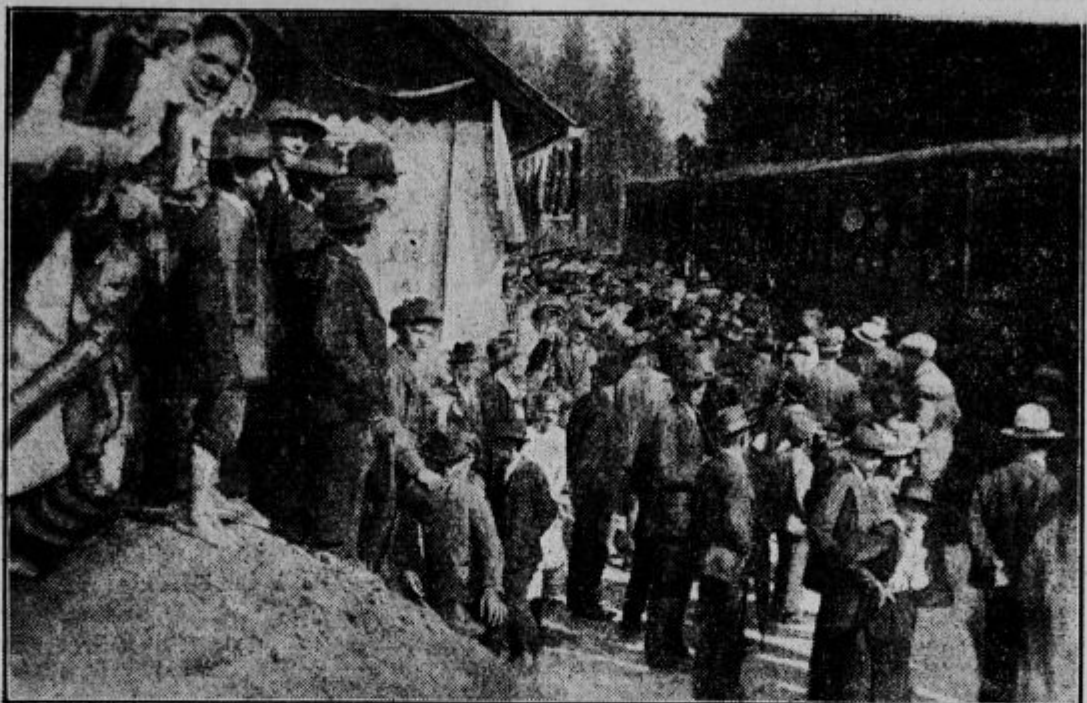
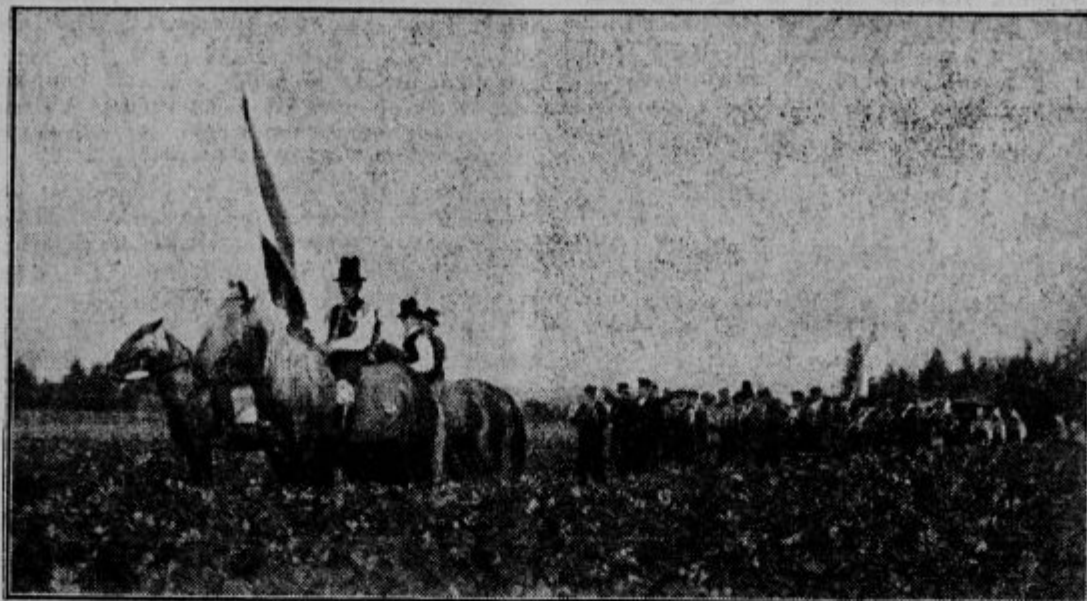
Opera je 1. t. m. končala svoje delo za sezono 1925-26. Treba se je ozreti po kulturnem delu njenem v tej sezoni, po smernicah tega dela in njega uspehih napram preteklim sezonam ter po izgledih in načrtih za bodoče leto.

Lansko leto smo h sklepu sezone morali ugotoviti obutno gospodarsko in umetnostno krizo naše opere. Vzrok sta bila na eni strani premajhna dotacija s strani države ter taka gospodarska politika operne uprave, ki je ogrožala umetnostne uspehe. Kritika je skoro soglasno grajala operno delo v pogledu nesodobnega, enoličnega, premalo kvalitetnega repertoarja in površnega podajanja. Težko je bilo razbrati, ali je pomanjkanje denarja ali nevedevnost uprave vzrok reducirane orkestru, šibkim solističnim močem, zanemarjenju inscenacije in dekoracije — kratka, lanska operna sezona je kazala občuten minus v slovenskem opernem življenju.

Pravzaprav ni šala voditi opero v naših razmerah. Dejstvo podržavljenja te umetnostne institucije ogroža svobodo njenega kretanja. Treba se držati povsod ozkega okvira predpisanih denarnih sredstev in ta so baš Ljubljani nesorazmerno skopo odmerjena. Po sistemu nameščenju v državno službo raste operi osebni balast. Potem so notranje težave tu: Ni denarja za potrebno preureditev odra in sploh opernega poslopja s smislu modernih zahtev, električne naprave iz l. 1896. ne dopuščajo skoro nikakih lučnih efektov s prehodi; tu je kriza z garderobami in še bolj, novih, modernih dekoracij, ki stanejo veliko denarja. Dalje, da ne govorimo o krizi nekkih solistovskih zasedb — saj vemo, da se sloviti tenorji tehtajo z zlatom — je naš operni orkester konglomerat izobraženih in tehnično zelo zanesljivih ljudi in takih, ki jim te zmožnosti manjkajo; godala so v sestavi neekvivalentno zasedena, v sorazmerju orkestra slabotna, Jesena pihala le dvojno zasedena, zelo malo homogena, nekkih instrumentov, postavitv basovskega klarineta sploh ni... Režim bivšega opernega ravnatelja Rukavine je orkestru težko škodoval.

Letos je zavel v operi nekam nov duh, zdrav pulz: s 1. aprilom t. l. (žal, šele!) je gledišče doseglo vendar nekaj višje dotacije, še večja pridobitev pa je bil novi operni ravnatelj M. Polič, čigar energična, delavna roka se je koj začetkom sezone poznala delu, dasi je morala izvajati še staro določeni program. Moremo imenovati pravkar preteklo sezono čas trdega in resnega dela naše opere po njenem globokem padcu, da zavzame na našem kulturnem poprišču položaj, ki ga ji treba. Že koj prva predstava je po vestni obdelavi pokazala novo smer, sledilo je celih 14 novitet (od nameravanih 25), to je, največ v državi. Gledišče je z najmanjšo dotacijo in najmanjšim številom sodelujočih moči v državi (214 napram zagrebškimi 360 ali belgrajskim 450) pridržalo 430 predstav, od tega opernih 208, tudi največ v državi. Tudi lani so številke kazale forsiranje, toda i po delu za visokoobdelne predstave i po repertoarju sezoni ne vzdržita primere. Letos je repertoar pokazal modernejšje težnje, namesto večnega lanskega Verdija in Gorenjskega slavčka je pokazal i nekaj klasike, dvoje Wagnerjevih del in nanovo naštudiranega Borisa Godunovega, ki je bil poleg Tannhäuserja, s katerim je letošnje delo opere v naporu izvezeno, po višini izvedbe resničen ponos te sezone — točka, ki se glede kvalitete podajanja po vojni pri nas morda še ni bila dosegla. G. Polič se je lotil dela od vseh strani naenkrat: zdisciplinirati orkester in vzgojiti vsakega posameznega delavca posebej in obistno obenem; stalno je tekom sezone v crescendo rastle kvaliteta opere in koncem sezone čutilo, da je zavoženi voz skoro že v tiru in da nam že bližnje sezone dajo opero, ki bo vredna našega širšega kulturnega nivoja. Hvala za to gre novemu, energičnemu ravnatelju.

Kar se tiče izvajanih del, je bilo osem abso-lutnih novitet (Mrtev oči, Nabor, Povratek, Zvedave ženske, Wally, Tigorova svatba in opereta (Grafica Marica) in šest, oz. sedem novih repiz (Manon, Večni mornar, Zongler, Boris Godunov, Gianni Schicchi, Tannhäuser ter opereta Orfej v podzemlju). v ostalem so se izvajale še: Cavalleria rusticana, Glumači, Hoffmanove pripovedke, Aida, Brivec bagdaski, Netopir, Don Juan, Rigoletto,

Sprejem prvega vlaka na novi postaji Gorenja vas-Reteče dne 11. julija in slavnostni sprevid s postaje v vas.

Prodana nevesta, Trubadur, Toska, Boheme in Gorenjski slavček.

Opera je absolvirala letos tudi za umetnostno komunikacijo važno turnejo v Split, Dubrovnik in Sarajevo, kjer je dajala deset del s svojega letošnjega repertoarja in žela večinoma ugodne ocene. Gledališki orkester je pod vodstvom M. Stritofa dal med letom tudi Novakov »Vihar« in Širolino »Abrahamovo žrtev«, priredil v oktobru lani praslavo osvobodjenja Čehoslovaške s češkim instrumentalnim in vokalnim programom ter letos pevsko Matinejo.

Med dirigenti moramo na prvem mestu naglasiti eksaktnega Poliča in za njim delavnega Neffata, Stritofa, Balatko; junaški tenor Knittl je nosil precejšnjo težo repertoarja, žal, malo frazerjski, vsa čast in zahvala za veliko in visoko kvaliteto delo gre Holodkovu (Boris), Betettu, Zaludovi, Caletovi, Thierryjevi, Lovšetovi — le tenorska kriza je med solisti pri nas stacionarna.

Vsekakor smo veseli napredka opere, želimo ji za prihodnjo sezono še večjih uspehov, napram pretekli beležimo plus v vseh ozirih.

Za bodočo sezono obstoja šele načrt, skica repertoarja, iz katere so vsaj smernice sestave že jasno razvidne. Klasična opera se je doslej redko

gajala. Sedaj dobimo morda poleg Don Juana in Figara še Così fan tutte, za Beethovenovo smrtno stoletnico pa bo naštudiran Fidelis. Nemško romantiko in neoromantiko bosta zastopala Wagner in R. Strauss z Walküro, Tannhäuserjem, Večnim mornarjem in Salomo; moderne Francoze Ducace (Arianne et Barbaeleux), Italijani bodo zastopani po Verdiju (Otello, Ples maske), Zandonajju (Francesco da Rimini), dalje je v načrtu Santor Tajfun. Ruska opera bo zastopana z Boris Godunovom in Prokofjevimi Oranžami, češka s Fibichovo Šarko, poljska najbrže s Szymanovskega Kraljem Rogierjem in Rožičkega Erosom in Psiho, slovenska... Tu so na razpolago: Sattnerjeva Tajda, R. Savinov Gubec in Foersterjeva Materina žrtev. Mnogo obeta nova Kogojeva opera Črne maske na tekst L. Andrejeva, ki bo morda vendar že zasedla mesto tiste slovenske opere, za katero se bo tudi vsaj bližnji veselovinski svet zanimal. Delo je muzikalno v ozki zvezi s simboličnim stilom teksta: pretežno atonalna muzika je dogajanju ilustrativno ozadje, med njo se pno k recitativu nagajene vokalne linije, dramatike in barv je dosti. Kakor se čuje, namerava operni orkester prihodnjo sezono počastiti Beethovnov spomin z Deveto in prirediti še en moderen simfonični koncert.

Socialna vprašanja

ZAVAROVANJE DNEVNIČARJEV, KONTRAKTUALNIH URADNIKOV IN DELAVCEV, ZAPOSLENIH V DRŽAVNIH NAPRAVAH IN USTANOVAH.

Ker je člen 290. fin. zakona glede obveznega plačevanja zavarovalnine po zakonu o zavarovanju delavcev z dne 22. maja 1922 za osebe, zaposlene pri državnih uradih in napravah, po svoji redakciji nejasen, je predložil Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu ministru za socialno politiko tozadevno predstavko, na kar je minister izdal z dopisom ministrstva za socialno politiko od 11. junija 1926 broj 193-IV sledečo avtentično interpretacijo: 1. Dnevničarji, honorarni in kontraktualni uradniki, kakor tudi delavci, zaposleni pri državnih uradih in ustanovah, niso oproščeni obveznega zavarovanja po zakonu o zavarovanju delavcev, marveč so oproščeni le od plačevanja prispevkov za to zavarovanje. 2. Ker torej gori navedene osebe niso oproščene obveznega zavarovanja, mora plačati država kot njihov delodajalec v smislu § 35. ZZZ vse prispevke za njihovo zavarovanje. 3. Prispevki za delavsko zbornico in borzo dela se morajo pobirati na dosednji način.

Z ozirom na gornji odlok in po sklepu predsedništva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev se upostavlja glede zavarovanja gori navedenih oseb stanje, ki je veljalo pred 1. aprilom 1926. Okrožni urad naproša vse prizadete državne urade in ustanove, da predložijo z dnem 1. aprilom 1926 ponovne prijave za vse zavarovanju zavezane osebe.

MEDNARODNI URAD DELA.

Na podlagi člena 424 mirovne pogodbe v Versaillesu je sklical prezident Wilson dne 29. oktobra 1919 delavno konferenco v Washington. Zborovanje je trajalo do 30. novembra 1919 ter je imelo cilj, da uredi potom mednarodnih dogovorov svetovni problem dela. Na

iz Anglije, Francije, Italije, Belgije, Čehoslovaške in Danske. Veljavnost imenovanja je trajala 3 leta. Kakor znano so se po treh letih pritegnili zastopniki še iz ostalih držav. Za prvega ravnatelja je bil imenovan francoski socialist Albert Thomas in je še sedaj na tem mestu. Za prvega predsednika pa je bil določen Artur Fontaine.

Kakor kaže sestava mednarodnega urada dela, so bile odločujoče velesile zelo previdne in niso hotele izpustiti vajeti iz rok. Kajti jasno je, da ne bodo šla pota delodajalcev in delojemalcev nikoli za istim ciljem, ali pa vsaj kmalu še ne. V takem položaju ne bo težko vladnim zastopnikom, da nagnejo jeziček na tehtnici vedno v svojo korist.

Kljub temu je mednarodni urad dela za delavstvo velikega pomena, ker je edin mednarodni forum, na katerem se snidejo zastopniki vseh slojev sveta in kjer je dana prilika, da zastopniki delavstva tolmačijo in razložijo zahteve svetovnega proletarijata. Obenem pa imajo možnost, da prouče mišljenje svojih nasprotnikov in po tem tudi uravnavajo svoje delovanje. Tudi krščansko socialistično delavstvo bo moralo posvetiti vso svojo pažnjo mednarodnemu gibanju delavstva in najvišji mednarodni instanci delavstva — mednarodnemu uradu dela.

IZSELJENIŠKI PROBLEM.

Mednarodna organizacija dela je od početka svoje ustanovitve posvetila velik del svojega dela problemu izseljencev. Že takoj na prvi mednarodni konferenci dela v Washingtonu leta 1919 se je obravnavalo to vprašanje. Sprejet je bil soglasno sklep glede brezposelnosti. Člen 3 tega sklepa izreka, da se morajo pri zavarovanju za slučaj brezposelnosti inozemci zenačiti s tuzemci. Neki predlog o izseljencih obravnava v členu 2 vprašanje nabiranja tujih delavcev v množicah, tretji predlog zopet meri na to, da bi se vpeljalo v vseh državah medsebojno enako postopanje vseh delavcev v vsakem oziru.

Leta 1921 je sklical mednarodni urad dela v Zenevo izseljeniško komisijo. To komisijo je tvorilo 20 strokovnjakov iz raznih držav. Ta komisija je sklenila, da se mora vpeljati v vseh državah 1. statistika o izseljencih; 2. državno nadzorstvo čez izseljeniške agente in državni nadzor o nabiranju tujih delavcev; 3. mednarodna ureditev za varstvo izseljencev; 4. mednarodne odredbe za pobijanje trgovine z dekleti; 5. zdravniška preiskava izseljencev pred vkrcanjem na ladje; 6. zdravniška oskrba izseljencev in 7. izvajanje zakonov za omejitve iz- in priseljevanja.

Konferenca mednarodnega dela v Zenevi leta 1922 je soglasno sklenila predlog, kateri se tiče mednarodnega predlaganja statistike in drugega materiala, ki se tiče iseljevanja, od strani posameznih držav. Končno je sklenila konferenca leta 1925 osnutek, kateri meri na to, da bi se vpeljalo enako postopanje proti vsem delavcem v slučaju nezgode.

Kakor znano, se je na konferenci letošnjega leta zopet obravnavalo vprašanje izseljencev in sicer, da bi se vpeljalo stalno nadzorstvo na izseljeniških ladjah. Predlog o nadzorstvu v obliki osnutka je bil tudi sprejet z enim glasom večine.

Posledice teh konferenc se poznajo v mednarodni socialni zakonodaji tudi na drugih poljih, ne samo v zadevi izseljencev.

Leta 1919 sta sklenili Francija in Italija dogovor glede obligatoričnega zavarovanja za onemoglost in starost.

Leta 1924 sta se dogovorili Nemčija in Češkoslovaška glede izpeljave in izvajanja medsebojnega zavarovanja posadk na ladjah, ki plovejo po Odri.

Dne 24. decembra 1924 sta napravili obširen dogovor Belgija in Argentina glede medsebojnega izplačevanja nezgodnih prispevkov, odnosno rent v slučaju poškodbe njenih podanikov.

Mednarodni urad dela je z ozirom na važnost izseljevanja in priseljevanja delavcev ustanovil poseben izseljeniški oddelek. Za posvetovanje tega oddelka je kreiran poseben stalen odbor, kateremu pripada 100 strokovnjakov, pripadnikov iz vseh držav. Svoje delovanje je pričel leta 1925. Ta odbor je imel svoje zadnje posvetovanje v Parizu 22. marca 1926. V splošnem se je že toliko doseglo, da je stalen in zelo živahen stik med izseljeniškim oddelkom ter med uradnimi in privatnimi organizacijami, ki se pečajo z izseljeniški-mi vprašanji.

Mednarodni urad dela hoče izseljeniško vprašanje posplošiti in poglobiti tudi potom tiska. Tako je izdal knjigo, katera obravnava metode o izseljeniški statistiki, izdal je tudi statistiko o izseljeniškem gibanju v letih 1920 do 1923. Ta statistika bazira na uradnih poročilih iz 60 dežel. Izseljeniška vprašanja obravnava stalno tudi v svojem mesečniku »Internationale Rundschau der Arbeit«. Točasno se pa peča s študijo o izseljeniških problemih, katera bo izdana še letos.

Kakor zgleda, smemo gojiti trdno nado, da bodo delavska vprašanja zavzemala čimdalje širše mednarodno polje in da bo prišel enkrat čas, ko bo dobil delavec vsepovsod brez razlike dežel in držav vsaj delno varstvo.

Pridobivajte novih naročnikov!

Vodopivdevi »Pod oljkami«. G. Svetel, ki je spremljal zbor z orglami, je storil, kar se sploh da napraviti z vrhniškimi orglami. Programu je pridal kot prvo točko svoj improvizirani prehod z ljudskimi slikami, ki so prišle vkljub slabemu instrumentu do lepe veljave. G. dekanu in g. organistu, ki sta koncert izvedla, zboru ter vsakemu posameznemu pevcu, gre veliko priznanje.

obdelava vseskozi zanimiva, zato bo našla »Jutranja zvezda« pot v vsako knjižnico, ker ni le vzgojna ljudska povest, ampak tudi literarno pomembno delo velikega angleškega pisatelja.

»Reč i slika«. Izšel je julijski zvezek tega ilustriranega mesečnika z bogato vsebino. Obsega 160 strani. Izdaja »Ilustracija« d. d., Beograd, Kosovska 11.

stanca 756), a vis. tlak se ni premaknil z mesta La Coron 769). Vetrovi v obče slabi. Deževalo je v Nemčiji in v Švici; vedro je večinoma v E in Italiji. Toplota pri nas raste v ostalem večinoma pada.

11. Visoki tlak razmakne svoje področje do Varšave in Broda na Savi (Tur 769) z močnimi vetrovi na Madžarskem, ob S obali Francije ter z obilnim dežjem v NW SHS in na Madžarskem. Vedro je v Franciji in Romuniji. Toplota popušča v srednji Evropi, posebno na Madžarskem.

Knjige in revije

H. Rider Haggard, Jutranja Zvezda. Iz angleščine prevzel P. M. Černogoj. Ljudska knjižnica 21. zvezek. Ljubljana 1925. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—. Rider Haggard je vsemu kulturnemu svetu prav dobro znan ime, ki ima v lepi umetnosti dober glas in častno mesto. Najbolj znano pisateljevo delo je »Dekle z biseric«. »Jutranja zvezda« je napeto pisan roman iz egiptovske zgodovine, ki ga bere bralec od prve do zadnje strani z enakim zanimanjem, ki nikjer ne popusti. Usoda glavnega junaka Ramesa, ki je tip viteškega junaka-vojaka in prelepe Tue je opisana v markantnih potezah in realistično zgodovinsko-verno. Asti je žena velikega koncepta in ne male energije, opisana z vsemi simpatičnimi svojstvi. Na stare intrigante nas spominja zlobni in zahrbitni Abi, ki iz častilakomnosti in vladohlepnosti visoko zraste zato, da je njegov padeč tem občutnejši. Snov celega romana je povzeta iz egiptanske zgodovine, doba je orisana natančno po zgodovinskih virih, kot je pisal svoje dni Ebers. Ves roman pa je prepleten s staro egiptansko mitologijo. Božanstveni K., dvojnik, osebnost v osebi, igra veliko vlogo, ki zapleta in razpleta dejanje. Tudi simpatična postava berača v puščavi žene dejanje od zapletka do razvozljanja energično in verjetno do konca. Posamezni prijav kot »Božja sodba«, »Solnčna ladja«, »Čarobna podoba« so pisani z občudovanja vredno fantazijo in vendar nazorno, prepričevalno do zadnje pike. Realistična, življenjsko resnična poglavja kot »Tua v Memfidu«, »Ramesov boj s princem iz Keša«, ali pa uvodni prizor »Abijeva zarota« so podana s toliko življenjsko silo, da prizori poživijo pred tabo v živih barvah. Zvezdoslovje igra nemalo vloge in je verno posneta slika iz življenja starih Egipčanov.

Prevod je lep, jezik gladek, snov in njena

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 13. julija 1926.

Višina barometra 3088 m

Opazovanja	kraj	čas	Barometer	Temperatura v C	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0-10	Vrsta padavin		V Ljubljani je
								ob opazovanju	v mm do 7h	
Ljubljana (dvorec)	7	763.5	16.0	92	N 1.5	10	dež	34.9		povprečni barometer nižji ko včeraj za 0.6 mm
	8	763.9	16.3	94	N 2	10	dež			
	14	763.1	21.4	66	NE 2	9				
	21	763.2	18.6	88	NE 1.5	5				
Maribor		765.1	17.0	86	SE 1.5	10	dež	13.0		
Zagreb		764.0	18.0	95	ESE 3	10	dež	8.0		
Belgrad	8	763.0	18.0	92	mirno	10		3.0		
Sarajevo										
Skopje		761.8	21.0	77	W 3	3				
Dubrovnik		760.3	22.0	68	W 1.5	2				
Praga	7	767.9	16.0	—	NNW 3	10				

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Pregled vremena od 6. julija do 11. julija 1926

(Podatki datirajo od 8. ure dotičnega dne.)

6. Nad La Manchom je v razvoju novi niz. tlak (London 754) z lahкими vetrovi in z dežjem v Angliji. Lepo vreme vlada trenutno od Vilne do Jadrana, drugod je oblačno, v W SHS deževno. Toplota v NW pada, v ostalem raste.

7. Niz. tlak nad La Manchom nekoliko porastel (London 756), vendar še izziva lake vetrove in deževnost istotam, ob S obali Francije, v Lombardiji in v Švici. Lepo je vreme na celim Balkanu. Temperatura je porastla pri nas in v Italiji, v ostalih delih pa pada.

8. Nad Italijo je v nastanku novi niz. tlak (Firenze 753), katerega posledica sta silen široko v Primorju, dež v SHS, v Švici in Italiji. Lepo vreme vlada v SE SHS, drugod je oblačno. Toplota v obče pada, posebno v Italiji.

9. Italijanski niz. tlak je prestopil na Balkan (Mostar 754) ter izziva ob obali Francije lake vetrove. Dežuje na Jadrani. Od Atlantika je prispel vis. tlak do Alp (La Coron 769). Toplota pada pri nas in v sred. Evropi, drugod raste.

10. Niz. tlak je odplul k Črnemu morju (Kon-

Pregled toplote v gorenji dobi:

Spitsbergi	...	5	-5	...	2	3
Leningrad	...	15	...	...	16	18
Moskva	...	...	...	...	...	15
Stockholm	...	21	24	20	20	22
Varšava	...	20	21	...	23	19
Budapest	...	20	20	20	20	16
München	...	16	16	16	15	13
Berlin	...	18	19	22	18	20
Seydisfjord	...	10	11	...	10	8
London	...	14	14	13	14	16
Paris	...	16	15	17	18	14
Lyon	...	18	15	16	15	14
Madrid	...	21	16	...	17	16
Rim	...	25	22	17	20	20
Atene	...	21	20	...	21	21
Messina	...	24	26	23	22	21
Sofija	...	17	17	...	16	15
Atene	...	...	...	...	...	...
Odesa	...	...	...	...	23	24
Aleksandria	...	...	...	...	...	...

Naznanila

Turistovski klub »Skala« naproša svoje članke, da poravnajo čim prej po dostavljenih položnicah članarino. Odbor.

Polzvedovanja

Izgubila se je srebrna ženska zapestna ura po Resljevi, Komenskega, Vidovdanske, Sv. Petra cesti v petek zvečer. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi Resljeva cesta 30, I. desno.

KUPCI HIŠ IN POSESTEV!

Največja izbira raznih nepremičnin. Priznana najsolidnejša posredovalnica za posetvali Zastopstva po celi državi in inozemstvu.

KUPCI PLAČAJO SAMO 1 %!

Potom nas si prihranijo tudi stroške kupne pogodbe! Opozorjamo na naslov naše trdnice! POSREDOVALEC, družba z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 18 (v novem lokalni).

Gospodična

z boljšo trgovino in posetvom se želi poročiti s trgovcem ali uradnikom. - Pisma pod št. 4802 do 31. t. m. upravi lista.

Kdo bi posodil

50.000 Din

na prvo mesto in proti vračilu v 4 letih? - Naslov v upravi št. 4803.

Krojaškega POMOČNIKA

za velika fina dela takoj sprejme v stalno službo Ivan VRHOVEC, Dravlje — št. Vid pri Ljubljani.

Motorno kolo

3½ HP, s tremi prestavami, v najboljšem stanju, se proda eventuelno zamenja z manj močnim. - Poljanska cesta št. 20, III. nadstr., desno. 4788

Deklica

pridna in poštena, prosta, se sprejme v službo k otrokom blizu Ljubljane. - Naslov pove uprava lista pod: »Poštenec« št. 4803.

V najem vzajem TRGOVINO mešan. blaga na deželi, s koncesijo. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Trgovina« št. 4796.

ŠVICARSKA KOZA molzna, se proda. Hedžet. Šiška, Slovenska ulica 290, poleg mitnice. 4806

Sprejme se zdrav in krepak vajenec

ki ima veselje do mikarstva, z oskrbo. - Naslov v upravi lista pod št. 4809.

Njive, travniki, gozdovi, stavbne parcele naprodaj v Zgornji Šiški, Kosezah in na Večni poti. Naslov pri upravi lista pod št. 4812.

ZASTOPNIKI

z mes. plačo 1500 Lir. se iščejo za tak. nastop. Ponudbe, kateri je priložiti znanke za odgovor, je nasloviti na trdnico Malinofci, Montesarchio, Italia. 4789

Prodaja se 202 raznih slovenskih in skupni nemških vrednosti 707 Din 50 par. — Pojasnila daje in ponudbe sprejema okrajno sodišče v Ljubljani, soba 33.

Kupim hišo

v sredini mesta. Prosto stanovanje pogoj. Plačam do 250.000 Din. Ponudbe pod »Avgust« na upravo.

BLAGAJNE

Adlersflügel, Wertheim, Schell od št. 2 do 6 z enimi vrati želi kupiti Zadržna zveza v Ljubljani. Ponudbe z navedbo dimenzij in zahtevane zadnje cene je poslati naravnost na Zadržno zvezo v Ljubljani.

Štampilje

S. PETAN, Maribor. Nasproti glav. kolodvora Zaradi odhoda se proda kompletno

kolarsko orodje

in snh jesenov les. Manfred. Mahovnik 16. Kočevje.

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarenja blaga ke uničeno snajenje in vsakovrstno varvanje obk ANTON BOC, Ljubljana Selenburgova ul. 6, I. Glince-112 48

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah Černe, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Največja zaloga

poljedel. strojev

in kosiš za žito pri trdnici

FR. STUPICA, Ljubljana, Gospodarska cesta št. 1. Smodnik, kamnikit itd. — Cement - traverze in vsa železnina. 4668

Volna in bombaž

za strojno pletenje in za vsakovrstna ročna dela se dobi v veliki izbiri in po najnižjih cenah pri KAREL PRELOGU, Ljubljana, Gosposka ul. 3 Stari trg št. 12

ZAHVALA

Ob priliki prebriske izgube našega iskrenoljubljenega brata, nečaka in bratranca, gospoda

DR. JOSIPA STOJCA

nam je došlo toliko tolažilnih izrazov sožalja in sočutja, da nam je nemogoče se vsakemu posebej zahvaliti vsem znancem, tovarišem in prijateljem rajnega.

Bog plačaj vsem in vsakemu posebej tisočero! Posebno pa čutimo dolžnost, zahvaliti se gospodu profesorju dr. Plečniku, ki je neumorno skušal rešiti nam nepozabnega sorodnika in ki mu je lajšal v njegovih poslednjih urah hude bolečine. Istotako hvala častitim sestram in častiti duhovščini za častno spremlstvo na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, dne 13. julija 1926.

ZALUJOČI OSTALI.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskrenoljubljeni brat in stric, gospod

Rudolf Tomšič

računski svetnik,

v ponedeljek, dne 12. t. m. ob desetih dopoldne v Mariboru nenadoma preminul.

Truplo nepozabnega pokojnika se bo prepeljalo v Ljubljano in se bo vršil pogreb v sredo dne 14. t. m. ob 17. uri iz cerkvice pri Sv. Križu na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo brale v Mariboru in Ljubljani. Maribor-Ljubljana, dne 13. julija 1926.

Olga in Pavlina Tomšič, Antonija Petrovčič roj. Tomšič, sestre.

Ing. Srečko Petrovčič, nečak.

Mestni pogrebni zavod.

PETER KOZINA & KO. LJUBLJANA - TRŽIČ, naznanja tužno vest, da je njen večletni vzorno vestni uradnik, gospod

Karel Peršl

kapelan I. kl. v p.

radi v nedeljo dne 11. t. m. na cesti pri Sv. Ani pri Tržiču dobljenih poškodb danes ob 17. uri v Leonišču preminul.

Ranjkega ohranimo v najlepšem spominu.

Ljubljana-Tržič, dne 13. julija 1926.

»SLOVENSKA MATICA« naznanja žalostno vest, da je umrl njen bivši podpredsednik in blagajnik, gospod

Dr. Fran Detela

slovenski pisatelj.

Zasluznega pisatelja in dobrega cloveka ohranimo v lepem spominu.

V Ljubljani, dne 13. julija 1926.

otroške majce, mrežaste, modne raznih barvah, dokolenice, palice, nahrbtnike, čipke, dišeče milo, potrebščine za krojače, šivilje in čevljarje. Najnižje cene!

OSIP PETELINC, LJUBLJANA

OB VODI BLIZU PREŠERNOVEGA SPOMENIKA